БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 142 (6577)
ИЮЛИИН 19
ВОСКРЕСЕНЬЕ
1953 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

ФИЗКУЛЬТУРА БА СПОРТООР ШЭНЭ АМЖАЛТА ТУЙЛАХЫН ТҮЛӨӨ

Эдир залуугай ба хүсэ шадалай һайндэр болохо физкультурнигай үдэрые мүнөөдэр бүхы советскэ арад тэмдэглэхэнь.

Советскэ физкультурнигууд ажалдаа, һуралсалдаа ба спортдоо туйлаһан амжалтынгаа тухай энэ үдэр Коммунистическэ партиингаа, Советскэ правительствынгаа үмэнэ тоосохо байна.

Манай орондо физкультура ба спорт ехэ ба харюусалгатай зорилго дүүргэнэ. Тэрэ хадаа ажалшадые коммунистическээр хүмүүжүүлгын шухала зэбсэгүүдэй нэгэн болоһон туладаа, Эхэ ороноо хамгаалгада ба ажалдаа бэлэн байлгадань советскэ арадые бэлэдхэнэ, бэе махабадыень һайжаруулна. Партиин Центральна комитет 1948 оной декабриин 27-до гаргаһан түүхэтэ тогтоол соогоо бүхы физкультурнигуудай үмэнэ харюусалгатай зорилго табиха зуураа, физкультурна хүдэлмэриин дайшалхы программа хараалһан байна.

Партиин ЦК-гэй тогтоолой гараһанай, Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин XIX съездын болоһоной һүүлээр физкультурна хүдэлмэри манай орондо бүри үргэнөөр дэлгэрээ. Эдэ жэлнүүдэй турша соо манай республикада спортсменүүдэй тоо хоёр дахин олошороо. Хэдэн арбаад мянган хүнүүд «Ажал ба Оборонодо бэлэн» гэһэн значогуудтай болоһон ба спортсменүүд-разряднигууд гэһэн нэрэ зэргэтэй болоһон байна.

Колхозууд болон МТС-үүдтэ, предприятинууд болон һургуулинуудта физкультурна коллективүүдэй тоо лээд олошороо. Спортоор наадада хэрэглэгдэхэ зэр зэмсэгүүд һайжаруулагдаа, һайн түхеэрэлгэтэй стадионууд болон хэдэн зуугаад спортивна талмайнууд байгуулагдаа.

Октябрьска революциин илан мандаһанай, Коммунистическэ парти болон Советскэ правительствын саг үргэлжэ туһаламжа үзүүлһэнэй ашаар лэ Бурят-Монголой ажалшад физкультура ба спортые иигэжэ үргэнөөр эрхилхэ арга боломжотой болоо. Бурят-Монголой ажалшад илангаяа сталинска табанжэлнүүдэй едэ физкультура ба спортые ехээр эрхилдэг болоһон байна.

Ажалшадай дунда физкультурна хүдэлмэриин үргэнөөр дэлгэрһэнэй ашаар Бурят-Монголой хүбүүд, басагадууд өөрынгөө спортивна мэргэжэлые нилээд дээшэлүүлээ. Эдэнэрэй олонхинь РСФСР-эй ба СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө харюусалгатай мүрысөөнүүдтэ хабаадалсана. Республикын спортсменүүд гансахан 1952 оной турша соо элдэб зүйлэй спортчуудаар РСФСР-эй ба СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө болоһон мүрысөөнүүдтэ 27 дахин хабаадаа. Богдариногой дунда һургуулиин багша Геннадий Соловьев хүдөөгэй хүшэ ехэтэнэй дунда мүрысэхэдөө Российска Федерациин чемпионой нэрэзэргэдэ энэ жэл хоёрдохёо хүртөө, тэрэшэлэн Советскэ Союзай түрүү һуури эзэлхын түлөө болоһон мүрысөөндэ призэй хоёрдохи һуури эзэлһэн байна. Полина Иванова энэ жэлдэ мото-спортоор Сибириин ба Дальна Востогой чемпионой нэрэзэргэдэ хүртэө. Пединститудай студентка Шура Сыжипова хүнгэн атлетикаар мүнөө республикын нэрэхүндые хамгаалжа байна. Боксоор РСФСР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө Москвада ба Барнаул городто болоһон мүрысөөнүүдтэ Давыдов, Митупов гэгшэд Сибириин ба Дальна Востогой чемпионой нэрэзэргэдэ хүртэө.

Һүүлшын дүрбэн жэлэй турша соо республикын бүхы рекорднууд шэнэлэгдээ. 1940 онһоо эхилжэ туйлагдаһан республикын 60 рекорднуудай 58-иинь энэ үе соо шэнэлэгдэһэн байна, гансахан үнгэрэгшэ үбэлэй спортивна сезон соо конькиин ба санын спортоор шэнэ рекорднууд туйлагдаа. Вера Петелина, Тамара Шевчук, Нина Дмитриева, Еременко, Заикина болон бусад конькигаар урилдаанда Республикын, Сибириин ба Дальна Востогой түрүү һуури эзэлхын түлөө болоһон мүрысөөндэ эрхим рекорднуудые туйлаһан байна.

Физкультура ба спортын талаар республикада зарим тэды амжалтануудай туйлагдабашье, үшөөл ехэхэн дутагдалнууд бии байһаар.

Хүдөөгэй залуушуулай дунда ябуулагдаха олониитэ-физкультурна хүдэлмэри үшөөл хангалтагүй байна. Физкультурна болон комсомольско организацинууд колхозой залуушуулые физкультура ба спортдо үшөөл үсөөнөөр хабаадуулна. Элдэб түрэлэй спортоор, илангаяа национальна спортоор мүрысөөнүүд үсөөн үнгэргэгдэнэ. Спортивно-техническэ дүнгүүд доодо хэмжээндэ байһаар. Олохон физкультурна коллективүүд эмхидхэл муутай байна, заримдаа ёһо тэдыгээр эмхидхэгдэнэ. Колхозуудай правлени болон партийна организаци эчэ хэрэгтэ мүн лэ зэмэтэй байна. Юуб гэхэдэ, тэдэнэр өөһэдынгөө физкультурна коллективүүдэй хүдэлмэрие һайжаруулха гэжэ оролдоногүй. Колхознигуудай дунда эмхидхэгдэхэ физкультурна хүдэлмэрие иигэжэ хайша хэрэгээр хүтэлбэрилгые дары усадхаха шухала.

Үргэн ниитэ ажалшадые, залуушуул болон ехэ наһатаниие физкультура ба спортдо бүри олоор хабаадуулха хэрэгтэй. Физкультурна организацинуудта һуралсалай-тренировочно болон хүмүүжүүлгын хүдэлмэрие саг үргэлжэ һайжаруулха шухала. Тэрэшэлэн һургуулинуудта физическэ хүмүүжүүлгын хүдэлмэрие эрид һайжаруулха гээшэ мүн лэ зайлашагүй шухала байна. Гэхэ зуура БМАССР-эй Гэгээрэлэй министерство энэ асуудалда анхаралаа хүсэд хандуулнагүй. Хүнгэн атледай, уһанда тамаралгын, велосипедээр ба санаар урилдалгын, городкигаар ба футболоор наадалгын спортые һайжаруулхын тула үшөөл ехэ хүдэлмэри хэгдэхэ ёһотой.

Залуушуулай, хүдэлмэришэд болон албахаагшадай дунда ябуулагдаха физкультурно-спортивна бүхы хүдэлмэрие һайжаруулха хэрэгтэ комсомольско ба профсоюзна организацинууд эдэбхитэйгээр туһалха зэргэтэй. Гэхэ зуура олохон комсомольско болон профсоюзна организацинууд энэ хэрэгтэ үшөөл эдэбхи багатайгаар хабаадана.

Партийна болон советскэ организацинууд ажалшадай дунда ябуулагдаха физкультурна хүдэлмэрие һайжаруулха, спортсменүүдэй дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэрие эмхидхэхэ, материально-техническэ база байгуулха хэрэгтэнь физкультурна организацинуудта, һайн дуранай спортивна обществонуудай Соведүүдтэ үдэр бүриин практическа туһаламжа үзүүлхэ зэргэтэй.

Советскэ хүнүүдэй оюун бэлигэй ба физическэ культурые дээшэлүүлгэдэ манай парти, правительство үдэр бүриин эсэшэ сусашагүй оролдолго гаргана.

Эхэ оронойнгоо алдар солые улам батадхахын тула шэнэ шэнэ амжалтануудые туйлаха гээшэ бүхы физкультурна организацинуудай дайшалхы зорилго болонс.

Физкультурнигай Бүхэсоюзна үдэр

Мүнөөдэр советскэ арад физкультурнигай бүхэсоюзна үдэр тэмдэглэнэ.

Московско спортсменүүд энэ һайндэртэ һайнаар бэлэдхэбэ. М. Горькиин нэрэмжэтэ культурын ба амаралтын центральна паркын зунай театрта столицын физкультурнигуудай суглаан болобо. Удаа тээнь гимнастнуудай ба акробадуудай эрхим һайн номернууд харуулагдаба, тэдээндэ спортивна гимнастикаар СССР-эй абсолютна чемпионууд, спортын габьяата мастернууд ба мастернууд хабаадалсаба.

Мүнөөдэр Москвагай стадионууд дээрэ столицын спортивна обществонуудай бэрхэ физкультурнигууд олоороо мүрысэхэ юм.

«Динамо» гэжэ центральна стадион дээрэ мүнөөдэр спортивна ехэ һайндэр үнгэргэгдэхэ. Энэнь физкультурнигуудай парадаар эхилхэ байна. Гимнастнууд болон акробадууд һайндэртэ һонирхолтой гоё программа бэлэдхээ. Эгээн бэрхэ хүнгэн атледууд олон дистанцида урилдаха ба эстафетнэ урилдаанда мүрысэхэ, үндэрые ба утые һүрэлгөөр, ядро түлхилгөөр, копье ба диск шэдэлгээр мүрысөөндэ хабаадалсаха юм.

Уһан спортдо дуратайшуул «Динамын» уһанай станци дээрэ мүнөөдэр суглархань. Эндэ спортын мастернууд элдэб янзаар 100, 200, 400 метртэ тамарха.

Профсоюзуудай спортивна һургуулинуудта эдир һурагшанарай бүхэсоюзна мүрысөөн «Сталинец» стадион дээрэ энэ үдэр эхилхэнь.

(ТАСС).

БМАССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ

Хориин аймагай колхозуудта тэжээл бэлэдхэлгын ябаса тухай

Хориин аймагай колхозуудта тэжээл бэлэдхэлгэ тон хангалтагүйгөөр эмхидхэгдэнхэй гэжэ БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет тэмдэглэнэ. Июлиин эхеэр үбһэ сабшаха ба силос дараха бүхы арга боломжотой байбашье, олон колхозуудта эдэ хүдэлмэринүүд мүнөө хүрэтэр ёһотоор эхилээдүй байһаар. Июлиин 15 болотор ойродоо 2284 гектар сабшалангай үбһэн сабшагдаа, энэнь түсэбэйнь 7,1 процент болоно. Үбһэ хуряалга ба һүрилэлгэ оройдоо эхилээдүй. Олон колхозуудта морин косилканууд үшөө ябуулагдаадүй, Хориин МТС-эй тракторна 31 сенокосилкануудай 7-ниинь хүдэлмэрилнэ, тиихэдэ Үдын МТС-эй сенокосилканууд зогсоогдоно, тус МТС-эй үшөө 8 сенокосилканууд заһабарилагдаадүй байһаар. Үдын сомоной Кировэй ба Сталинай нэрэмжэтэ колхозууд үбһэ хуряалгын хүдэлмэридэ мүнөө болотор ороодүй.

Аймгүйсэдком, хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй управлени, аймагай машинно-тракторна станцинууд силос даралгада аймагай колхозуудые саг соонь бэлэдхүүлжэ шадаагүй, энээнэй эсэстэ үшөө 3500 тонныи силоснэ барилганууд дутуу байна. Машинно-тракторна станцинууд 2000 кубометрын силоснэ барилгануудые бэлэдхэхэ ёһотой байһан аад, Хориин МТС оройдоо 200 кубометрынхиие бэлэдхэһэн байха юм. Колхозуудта бии байһан силоснэ барилганууд мүнөө хүрэтэрөө заһабарилагдаадүй. Аймагай нэгэшье колхоз силос даража эхилээдүй байһаар.

Мүн энэ аймагта набшаһата тэжээл бэлэдхэлгэдэ баһал иимэ харюусалгүйгөөр хандаха ябадал гараһан байна. Июлиин 15 болотор набшаһата тэжээл бэлэдхэлгые дүүргэхэ ёһотой байһан аад, түсэбөө оройдоол 5 процент дүүргэһэн байха юм. Сталинай нэрэмжэтэ колхоз (Үдын) миин 18 центнер, «Гигант» колхоз 65 центнер, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз 51 центнер, «Путь Сталина» колхоз 35 центнер набшаһата тэжээл бэлэдхээ, тиихэдэ «Красный партизан», «Улаан-Одон», Кировэй нэрэмжэтэ колхозууд набшаһата тэжээл оройдоошье бэлэдхэнэгүй.

Аймагай колхозуудта тэжээлэй культурануудай тарилгын хойноһоо харууһалга эмхидхэгдээгүй гэбэшье, корнеплодуудай ба наран сэсэгэй тарилганууд бүртаг үбһэндөө даруулаа, теэд тэдээнэй үбһэ түүлгэ эмхидхэгдээгүй байна. Зарим колхозуудта зелёнко болохо овёс тарилгын түсэб таһалдуулагдаа.

Хориин аймагай колхозуудта тэжээл бэлэдхэлгэдэ тохёолдоһон энэ тон хангалтагүй байдал юун дээрэһээ болооб гэхэдэ, аймгүйсэдком, тэрэнэй түрүүлэгшэ нүхэр Рудаков энэ хэрэгэй тусгаар шухала байһые тоогоогүй.

Колхозуудай ниитын малые хүрэхэ хэмжээнэй тэжээлээр хангаха тухай КПСС-эй ЦК-гэй ба СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй зүгһөө тон эли тодо заабари ба эрилтэнүүдэй хэгдэбэшье, Хориин аймгүйсэдком тэжээл бэлэдхэлгые эмхидхэхэ хэрэгтэ харюусалгагүйгөөр, һанаа амараар хандана, гээгдэнги, хахад нүүдэл аргаар — адуулгаар малажалые эрхилхэ хэрэгтэ найдаһан зандаа.

Тэжээл бэлэдхэлгэдэ колхоз бүхэнэй ажалай ресурснуудые хүсэдөөр хэрэглэхын тулада аймгүйсэдком зохихо хэмжээнүүдые абаагүй. Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо үбһэ хуряалгын хүдэлмэридэ оройдоо 8 хүн, Кировэй нэрэмжэтэ колхоздо түсэбэй ёһоор 15 хүнэй орондо 22 хүн. «Улаан-Одон» колхоздо 125 хүнэй орондо 20 хүн ябана.

Тэжээл бэлэдхэлгын хангалтагүйгөөр ябуулагдажа байһанай шалтагаануудай нэгэниинь хадаа зарим колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй харюусалгагүй ба журимгүй байһанһаа боложо байна.

Аймагай организацинуудай зарим хүдэлмэрилэгшэд аймгүйсэдкомой даабари дүүргэхэ хэрэгтэ харюусалгагүйгөөр хандадаг, аймгүйсэдкомой даалгабаряар колхозуудта гараад, колхозуудай правленинүүлтэ мууса туһалдаг, эмхидхэлэй ёһото хүдэлмэри ябуулдаггүй, колхозуудай байдалтай гүнзэгыгөөр танилсадаггүй байха юм. Аймгүйсэдкомой хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй управлени колхозуудай, МТС-үүдэй, зооветучастогуудай болон пунктнуудай дутагдалнуудтай эбсэжэ дадашоод, тэжээл бэлэдхэлгые эмхидхэхэ ба тэрэнэй ябасые түргэдхэхэ талаар хэмжээнүүдые абацагүй, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдтэ эрилтэ хэнэгүй. Хориин ба Үдын МТС-үүдэй директорнүүд нүхэд Балдаев, илангаяа нүхэр Кравченко гэгшэд урданайхидал колхозуудта тэжээл бэлэдхэлгые юрын хэрэг гэжэ тоолон, энэ хүдэлмэри эмхидхэлгэдэ үнэндөө хабааданагүй.

БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет иигэжэ **тогтообо:**

Колхозуудта тэжээл бэлэдхэлгэ эмхидхэхэ хэрэгтэ харюусалгагүйгөөр хандаһыень Хориин аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Рудаковто заагаад, хэрбээ энэ байдалаа заһахын тулада хэмжээнүүдые абаагүйһаа, үшөө хатуу харюусалгада хабаадуулагдаха гэжэ тэрээндэ урид һануулха хэрэгтэй.

Колхозуудта тэжээл бэлэдхэлгэдэ харюусалгагүйгөөр хандаһанайнь түлөө аймгүйсэдкомой хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй управлениин начальник нүхэр Афанасьевта, Үдын МТС-эй директор нүхэр Кравченкодэ шанга зэмэ тохоод, хэрбээ тэжээл бэлэдхэхэ хэрэгтэ һайнаар хандадаг болоогүй һаа, тэдэнэр тушаалһаа гаргагдаад, сүүдэй харюусалгада хабаадуулагдаха гэжэ урид һануулха хэрэгтэй.

Аймагай бүхы колхозуудта тэжээл бэлэдхэлэй хүдэлмэри жэгдэ үргэнөөр ябуулхаар хэмжээнүүдые дары абахыень Хориин аймгүйсэдкомһоо, тэрэнэй хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй управлениһээ, машинно-тракторна станцинуудһаа эрихэ. Энэ жэлдэ тарьяанай бүришье эртэ эдеэшэхээр байһые хараадаа абажа, колхозуудай тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэрие бүри эршэдхэхэ, бии байһан тракторна ба морин бүхы сенокосилкануудые, тэрэшэлэн бүхы колхознигуудые үбһэ хуряалгада хабаадуулга хангаха.

Аймгүйсэдкомые (нүхэр Рудаковые), хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй управлениие (нүхэр Афанасьевые), МТС-үүдэй директорнүүдые: Хориин — нүхэр Балдаевые, Үдын — нүхэр Кравченкые иигэжэ уялгалха:

бии байһан бүхы арга боломжонуудаа хэрэглэн, янза бүриин тэжээл бэлэдхэхэ түсэбөө колхоз бүхэнэй заатагүй дүүргэхэ ябадал хангаха;

бэлэдхэгдэжэ байгаа үбһэнэй шанарай хойноһоо шанга хиналта табиха, үбһэ сабшалга ба һүрилэлгын хоорондо забһар гаргахагүй, ногоое хэршэнгүй жэгдэлэгдээгүй нүхэнүүдтэ силос даралга хорихо;

МТС-үүдэй газар малтадаг бүхы машинануудые хүсэдөөр ашаглан, үшөө дутуу байгаа силоснэ барилгануудые колхоз бүхэндэ дары хэжэ эхилхэ;

колхозуудай тарьяанажалай ба тэжээл бэлэдхэлэй бригадануудта, малажалай фермэнүүдтэ ба бусад элдэб хүдэлмэринүүдтэ ажалладаг хүдэлмэриин хүсэтэй бүхы колхознигуудые тэжээл бэлэдхэлгэдэ хабаадуулга хангаха. Үхибүүдтэй эхэнэрнүүдые тэжээл бэлэдхэлгэдэ хабаадуулха зорилгоор колхозуудта хүүгэдэй яслинууд ба садуудые эмхидхэхэ.

Аймгүйсэдкомые, хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй управлениие, МТС-үүдэй директорнүүдые иигэжэ уялгалха:

тракторна бүхы сенокосилкануудые ба силосорезкэнүүдые бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха ябадал хангаха, үбһэ хуряалгын тракторна агрегат ба силосорезкэ бүхэнэй халаанайнгаа даалгабари дүүргэхэ ба үлүүлэн дүүргэхэ ябадал хангаха;

морин ба тракторна пропашной зэр зэмсэгүүдые хэрэглэн, тэжээлэй корнеплодуудай ба силоснэ культурануудай үбһэ түүлгэ, ряд хоорондын элдүүрилгэ дары эмхидхэхэ.

Тэжээл бэлэдхэлгые таһалдуулһан хүнүүдые харюусалгада хабаадуулан, хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдэй жаяг заршам һайжаруулха, даалгагдаһан хэрэгэйнгээ түлөө тэдэнэй харюусалгаяа дээшэлүүлхээр эрид шууд хэмжээнүүдые абахыень аймгүйсэдкомһоо (нүхэр Рудаковһоо) эрихэ.

Тогтоогдоһон графигай ёһоор үбһэ хуряалгын түрүүшын үдэрнүүдһээ эхилээд гүрэндэ үбһэ тушаалга эмхидхэхэ гэжэ аймгүйсэдкомые, хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй управлениие уялгалха.

Байгша оной июлиин 27-до энэ тогтоолой дүүргэлтэ тухай БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ тоосоогоо хэхыень аймгүйсэдкомые уялгалха.

Республикын аймагуудта тэжээл бэлэдхэлэй ябаса тухай 1953 оной июлиин 15-най мэдээн

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

АЙМАГУУД	Сабшагдаһан үбһэн	Үбһэ һүрилэлгэ	Силос даралга	Набшаһата тэжээл бэлэдхэлгэ
Кабанскын	21.9	6,9	15,7	24,7
Прибайкальска	19.9	3.7	17,3	6,0
Кударын	18,8	2.2	4,3	24,9
Байкало-Кударын	18,6	5,7	7,1	15,8
Баргажанай	16,7	11,0	2.9	3,3
Иволгын	16 1	2,6	2,8	8,0
Тарбагатайн	15,5	2,1	0,4	15,7
Мухаршэбэрэй	14,2	1,4	3,7	15,9
Бичурын	11,4	0 4	0,4	6,4
Хэжэнгын	11,0	0,5	4,8	9,2
Түнхэнэй	10,5	0.3	6,2	30,7
Курумканай	10,0	3,3	0,5	18,6
Яруунын	9.5	0,6	1,1	5,0
Кяхтын	7,6	0.1	10,0	8,2
Сэлэнгын	7.4	0.7	0,5	9,7
Хориин	7.1	3,6	1,2	5.0
Закаменай	6.2	0.1	18,6	11,4
Хойто-Байгалай	5,0	—	—	—
Заиграйн	4,8	0.2	2,0	13,6
Зэдын	3,6	—	8,4	13,0
Торийн	3,1	—	20,9	20,9

Суулгын колхозуудай сабшалан дээрэ

Суулгын МТС-эй харьяата колхозууд малай тэжээл бэлэдхэлгые ниитээрээ эхилээ. Гэбэшье, энэ хүдэлмэри тэдэ колхозуудта тэгшэ бэшэ темптэйгээр ябуулагдана.

Молотовой нэрэмжэтэ колхоз үбһэ сабшалгада МТС соогоо хамагһаа түрүүлэн ороод, энэ хүдэлмэриие эршэмтэйгээр ябуулна. Тэндэ тракторна 2 агрегат, морин 3 косилка хүдэлмэрилнэ. Хамта 70 хүн үбһэ сабшалга, тармалга, һүрилэлгэ дээрэ ябана. Тус колхоз 120 га талмай сабшаа. Мүнөө тэрэнээ тармажа, һүрилжэ байна. Тэрэшэлэн силос дараха, набшаһата тэжээл бэлэдхэхэ талаар яһала бараг хүдэлмэрилнэ. 200 гаран центнер набшаһата тэжээл бэлэдхээ. Мүн 90 гаран тонно силос дараа.

Маленковой нэрэмжэтэ колхоз үбһэ сабшалгые июлиин 11-дэ эхилһэн байха юм. 4 үдэрэй туршада 230 гектар талмайн үбһэ сабшаба. Нүхэр Зайков бригадиртай тарьяанажалай бригада колхозойнгоо 4 бригадануудай дундахи мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлнэ.

Гэхэ зуура, Андреевэй нэрэмжэтэ колхоз үбһэ хуряалгые ехэ аарагаар ябуулна. Энэ колхозой сабшалан дээрэ тракторна 2 агрегат, самоходно 1 косилка, морин 5 косилка, 10 гаран гар хажууршад хүдэлмэрилнэ. Теэд үбһэ сабшалгада дүүрэн хүсэеэ хүсэд гаргажа шадаагүй, сабшалангай ургаса муу гэһэн шалтаг бариад, түрүүлэгшэ нүхэр Тыхеев үбһэ хуряалгын хүдэлмэриие һулаар эмхидхэнэ. Дүрбэн үдэрэй туршада миил 60-аад гектар талмайн үбһэн сабшагдаба.

Үбһэшэдын нормоёо дүүргэнэгүй. Жэшээлхэдэ, 2-дохи бригадада ябаһан морин косилкын машинистнар болон хажууршад бүтээсэ багатайгаар хүдэлмэрилжэ байха юм. Тэрэ бригадада морин 2 косилка, 7 гар хажууршад хүдэлмэрилөөд, 3—4 үдэрэй туршада миил 14 гектар сабшаба.

Мүнөө саг ошожо байна. Үбһэ хуряалгын темпые хурдадхахаар саг болоо.

Н. Цыбенов,
манай корреспондент.

Поэдэй эдир наһан

В. В. Маяковскиин эжында айлшалалга

Москвада, Улаан Преснэдэ, Студенецкэ үйлсэдэ поэдэй эхэ, Александра Алексеевна Маяковская ажаһуудаг. Бидэнэр энэ хүгшэнэй шэмээгүйхэн, юрын гэртэ орообди. Маяковский эндэ хододоо ородог байгаа.

Энэл даа, Александра Алексеевна, поэдые бүүбэйлэн ехэ болгоһон, буурал толгойтой, аргааханаар дуугардаг, бишыхан, хүндэшэ эхэ. Мүнөө аяар ная гаратай болонхой. Тэрээнтэй сугтаа ехэ басаганиинь Людмила Владимировна байдаг.

Маяковскиин эдир залуугайнь байдал тухай хөөрэлдөөн болобо.

— Бидэ тиихэдэ Багдади гэжэ сэлеэндэ, Грузида һуудаг һэмди, — гэжэ Александра Алексеевна хөөрэнэ, — энэ аргагүй гоё һайхан газар һэн, тойроод хаданууд, доогуурнай Ханис-цхали гэжэ дорюун урасхалтай мүрэн, хүхэ тэнгэри, уляанайнууд. Бүхы сэлеэн соогоо гансал манай бүлэ ород һэн, бэшэ хүршэнэрнай барандаа—грузинууд. Тэдэнэртэй тон ойрын танил таланууд агша һэмди. Миниин үбгэн, Владимир Константинович лесничеэр хүдэлэгшэ бэлэй. Тиигээд грузин хэлээр угаа бэрхээр дуугарагша һэн. Үхибүүд Оля Володя хоёрнай баһал грузин хэлээр хөөрэлдэдэг байгаа.

Александра Алексеевна хүхюун баяртай боложо, харахан нюдэнүүдтэнь энхэргэн зөөлэн сэдьхэлэйнь тэмдэгүүд үзэгдэнэ.

— Манайда хододоо айлшад сугларжа, Володиие ходол дуу дуулыш, шүлэг уншыш гэгшэ бэлэй. Теэд уншагшамнай дүрбэ наһатай байгаа. Лермонтовэй, Пушкинай, Некрасовай шүлэгүүдые уншадаг һэн. Өөрөө столһоо нэгэ бага үндэршье һаа, айлшадһаа хэмшээрхэдэггүй байгаа. Платьеһаам бариад байдагынь, уншажа һураһыень һананаб. Тиигээд нэгэ мэдэхэдэм гэнтэ ехэ болошоһон (!) байгаа агша, юрдөө ойлгоогүйб. Һүүлээрнь гимназида ороходоо айлшадтаа уншахаяа болёо һэн, ондоо юумээр һамшаһан байгаа...

— Ехэ һайн зантай бэлэй,—гэжэ Александра Алексеевна хэлэнэ, — мүнөө наяад жэлдэ һуужа байнаб, тиигэбэшье ямар һайн һайхан зосоохитойень ходо һанадагби!.. Володя эсэгэгүйгөөр өөдөө болоо юм, үшөө бага наһатайһаа олзо оложо эхилээ һэн. Би гансаараа хүмүүжүүлхэ уялгатай болоо һэм.

Володя хэхэгүй юумэеэ хэнэ, шүлэгүүдые бэшэнэ гэжэ танилнуудайнгаа намайе зэмэлдэгыень һананаб. Тиигээд миниин харахадамни хайрсагханууд соо элдэбын саарһанууд, нэгэ-хоёр мүрнүүд бэшээтэй байдаг һэн. «Эжы, ши бү хаяарай, эдэшни шүлэгүүд юм...» гэхэ. «Володя, теэд эдээниеш хэблэхэгүйл!» гэхэдэмни «Хэблэхэ даа, эжы!» гэжэ бардамаар хэлэгшэ бэлэй. Би бэшэһэн тэдэ мүр бүхэниинь хадагалдаг байгааб, тиигээд һүүлээрнь тэдэнь бултадаа хэблэгдээ һэн...

Володя алиншье гээшээ тэгшэ, ехэ бэлигтэй һэн: шүлэг бэшэдэг, зураг зурадаг, кино табижашье наададаг һэн. Володя түргөөр ехэ болоо юм. Өөрынгөө наһанһаа ходо ехэ шэнгеэр харагдагша һэн. Тиимэһээ иимэ залуудаа революционно хүдэлөөндэ хабаадалсажа эхилхэдэнь оройдоо гайхаагүйб. Энэ тон сошордолтой, һанаа зоборитой үе байгаа, хүбүүем арестовалга, нэгжүүл, түрмэ, юумээр дутаһан ядуу байдал... Гэбэшье, Володя өөрынгөө идейнүүдые бэелүүлхын түлөө бэеэ гамнангүй оролдодог һэн. Би хүбүүнэйнгээ үнэн зүрхэнһөө хүсэһэн зорилгонуудые мэдэдэг, тэрэнээ хэзээшье бэелүүлхэ гэжэ этигэдэг һэм. Володя юрдөө хатуу зоригтой бэлэй.

Намайе хүбүүгээ зоргоорнь орхижо, буруугаар хүмүүжүүлжэ байна гэжэ зарим танилнууднай һанадаг байгаа. Гэбэшье, хүбүүндээ этигэжэ, зүбөөр хүмүүжүүлнэб гэжэ өөрөө һанагша һэм. Теэдшье эндүүрээгүй байгааб, хүбүүмни поэт болоо һэн.

Хүхюун баяртайгаар, энеэжэ байһаар абхуулһан хүбүүнэйнгээ портрет тээшэ Александра Алексеевна иинаг энхэргэнээр харана.

И. Рахилло.

КОММУНИСТИЧЕСКЭ ПАРТИИН ХYТЭЛБЭРИ ДОРО СОВЕТСКЭ АРАД ЭХЭ ОРОНОО УЛАМ БЭХИЖYYЛХЭЛ

Дайсанай ямаршье һэдэлгэ бүрүү һүрэхэ

КПСС-эй Улан-Удын Городской райкомой пленум

Энэ оной июлиин 15-да КПСС-эй Улан-Удын Городской райкомой XI пленум районой партийна эдэбхитэдэй хабаадалгатайгаар болобо. Пленум дээрэ 600 гаран хүн байлсаа. Берияын антипартийна, гүрэндэ эсэргүү хорото муухай ябуулганууд тухай партиин райкомой секретарь нүхэр **К. Е. Маслов** пленум дээрэ элидхэл хээ.

Пленум хадаа Берияын антипартийна, гүрэндэ харша хорото ябуулганууд тушаа КПСС-эй Центральна Комитедэй Пленумэй гаргаһан тогтоолые нэгэн һаналаар һайшааба.

— Берияын антипартийна, гүрэндэ эсэргүү гэмтэ муухай хэрэг тухай партиин Центральна Комитедэй Пленумэй шиидхэбэрие, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй тогтоолые манай партийна организациин коммунистнууд нэгэн һаналтайгаар дэмжээ, — гэжэ МВД-гэй партийна организациин секретарь нүхэр **Карлов** хэлээ. — Эб найрамдалай, демократиин ба социализмын лагериин, тэрэнии толгойлогшо Советскэ Союзай улам урган бэхижэжэ байһан ушар империалистнуудые ехээр сошордуулна. Тэдэнэр элдэб хог богууд, забхайрһан этэгээдүүдтэ түшэглэн, демократиин ба социализмын оронуудта һүйдхэл эмхидхэхэ хүсэлэнтэй. Тиимэһээ районой партийна организациин зорилго юуб гэхэдэ, нэн түрүүн хүдэлмэриингөө бүхы дутуунуудые усадхаха, ажалшадай политическэ һэрэмжые дээшэлүүлхэ, пролетарска интернационализмын үзэлөөр тэдэнице хүмүүжүүлхэ зэргэтэй.

— Гадаадын капиталай аша туһада советскэ гүрэнние хоролон һүйдхэлгэдэ зорюулан СССР-эй Дотоодын хэрэгүүдэй министерствые Правительствын болон Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин дээдэ тээ табиха гэжэ жэгшүүритэ һэдэлгэ гаргаһан Берияын антипартийна, гүрэндэ эсэргүү гэмтэ ябуулгануудые республикын прокуратурын хүдэлмэрилэгшэд тон ехээр зэбүүрхэн угтаа, — гэжэ республикын прокуророй орологшо нүхэр **Прозоров** хэлээ. Саашань нүхэр Прозоров хадаа социалистическэ хуули ёһые бэхижүүлхэ тухай партиин заабарие Берияын хазагайруулһан тушаа тогтон хэлээд, политическэ һэрэмжэеэ дээшэлүүлхэ, алмай һүлэр ябадал гаргалгые болюулха, кадрнуудые зүбөөр шэлэн олохо ба хүмүүжүүлхэ шухала байһан тухай тэмдэглээ. Главтабагай конторын, Бурмонкоопсоюзай базын болон бусад зарим эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдэй алмай һүлэр ябадал гаргадаг, һэрэмжэеэ мохооруулһан дээрэһээ элдэб этэгээдүүд материальна харюусалгатай тушаалнуудта ороод, гүрэнэй зөөри хулгайлдаг байһые тэрэ шүүмжэлбэ.

— Берияын антипартийна, гүрэндэ эсэргүү хорото хэрэг тухай партиин ЦК-гэй пленумэй шиидхэбэрие һайшааха зуураа, районно партийна организацида идеологическа хүдэлмэри һайжаруулха шухала байһан тухай КПСС-эй райкомой пропаганда ба агитациин таһагые даагша нүхэр **Гаврилов** хэлээ.

Научна хүдэлмэри үргэнөөр ябуулжа, республикын хүдөө ажахыда бүри һайнаар туһалха, республикада научна кадрнуудые бэлэдхэхэ хэмжээнүүдые улам шангадхаха, студентнүүдэй дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри һайжаруулха шухала байһан тухай зооветинститудай кафедрые даагша нүхэр **Спирюков** хэлэһэн байна.

Районой предприятинууд болон эмхи зургаануудай хүдэлмэриин дутуунуудые райсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр **Жданова** шүүмжэлээ. Барилгын организацинууд, нийтын эдеэ хоолой предприятинууд, худалдаа наймаанай олон организацинууд үшөө хангалтагүйгөөр хүдэлмэрилнэ.

Удаань шэлэй механизированнэ заводой мастер, пленумэй гэшүүн нүхэр **Барышников**, пединститудай партийна организациин секретарь нүхэр **Бартанов**, ГЭС-эй партийна организациин секретариин орлогшо нүхэр **Айзин** болон бусад хамта арба гаран хүн үгэ хэлээ.

КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй шиидхэбэрие нэгэн һаналаар һайшаагаад, тэрэнние районой партийна организациин хүтэлбэри болгохо гэжэ пленум тогтоогоо.

Манай дура зориг хэлбэришэгүй

Партиин Кяхтын айкомой пленум аймагай партийна эдэбхитэдэй хабаадалгатайгаар һаяхан болобо.

КПСС-эй Центральна Комитедэй Пленумэй тогтоол тухай партиин Кяхтын айкомой секретарь нүхэр **Гылыковэй** элидхэлые пленумдэ хабаадагшад ехэ анхаралтайгаар шагнаа. Парти ба советскэ арадай хорото дайсан, империализмын хүлһэншэ, буржуазна хорото этэгээд Берияын гэмтэ муухай хэрэгүүдые зайсуулан усадхахын тулада партиин Центральна Комитедэй Президиумэй хаһа саг соонь абаһан хэмжээнүүдые пленум нэгэн һаналаар һайшааба.

Империализмын агент, парти ба арадай дайсан Берияын антипартийна, гүрэндэ эсэргүү ябуулгануудые шоо шобто харан зэбүүрхэхэ зуураа, партиин Центральна Комитедые, Советскэ правительствые тойрон улам нигтаар жагсаха, революционно һэрэмжэеэ улам дээшэлүүлхэ, Эхэ оронойнгоо хүсэ шадалые саашадань бэхижүүлхын түлөө бүри эршэмтэйгээр тэмсэхэ байһан хэлбэришэгүй дура зоригоо үгэ хэлэгшэд мэдүүлээ.

Кяхтын МТС-эй тракторна бригадын бригадир нүхэр **Цыренжапов** түрүүлэн үгэ хэлэхэ зуураа, иигэжэ мэдүүлбэ:

— Парти ба арадай хорото дайсан Берия, — гэжэ тэрэ хэлэбэ,— өөрынгөө гэмтэ муухай һэдэлгэнүүдээ манай колхозуудые һуларуулан муудуулха хэрэгтэ зорюулдаг байгаа. Эхэ орондоо урбагша, империализмын агент Берияе бидэнэр хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд, бүхы советскэ хүнүүд шэнги тон ехээр зэбүүрхэн шоо үзэнэбди. Хүдөө ажахын продуктнүүдые орондоо улам ехээр үйлэдбэрилэн гаргахын түлөө бүхы хүсөөрөө оролдохобди гэжэ түрэл Коммунистическэ партиингаа Центральна Комитедые найдуулнабди.

Кяхтын гуталай фабрикын директор нүхэр **Шумков**, Кяхтын МТС-эй главна агроном нүхэр **Нимаев**, Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр **Содномов** болон бусад пленум дээрэ үгэ хэлээ

Берияын антипартийна, гүрэндэ эсэргүү гэмтэ муухай ябуулганууд тухай партиин Центральна Комитедэй Пленумэй шиидхэбэрие бүрин һайшааһан тогтоол пленум баталан абаа.

Гадна, КПСС-эй Центральна Комитедэй Пленумэй тогтоолоор табигдаһан зорилгонуудые бэелүүлхэ хэмжээнүүдые пленум хараалһан байна.

Партиин Центральна Комитедые тойрон улам нигтаар жагсахабди

Партиин Иволгын айкомой пленум аймагай партийна эдэбхитэдэй хабаадалгатайгаар болобо. Пленумдэ 200 гаран хүн байгаа.

Берияын антипартийна, гүрэндэ эсэргүү хорото ябуулганууд тухай КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй гаргаһан тогтоол тухай партиин айкомой секретарь нүхэр **Цырендоржиевай** элидхэлые пленумдэ хабаадагшад анхаралтайгаар шагнаа.

Пленум болбол аймагай партийна организациин дура зоригыень мэдүүлхэ зуураа, үзэлөө урбагша, уласхоорондын империализмын агент, Коммунистическэ парти ба советскэ арадай хорото дайсан Берияын гэмтэ муухай ябуулгануудые элирүүлэн усадхаха хэмжээнүүдые хаһа саг соонь абаһанайнь түлөө КПСС-эй Центральна Комитедэй Президиумдэ халуун баясхалан нэгэн һаналаар хүргөө.

Советскэ гүрэнние ба Коммунистическэ партиие һүйдхэхэ, олон жэлэй туршада партяар зохёогдоһон политикые капитулянтска политикаар һэлгэжэ, манай орондо капитализмые дахин һэргээхын зорилгоор провокатор, империалистическэ хархис хүсэнүүдэй хүлһэншэ Берияын хэһэн хорото муухай ябуулганууд тухай пленумдэ хабаадагшад дураа гутан, гүнзэгы зэбүүрхэлтэйгээр хэлэһэн байна.

Партиин, правительствын ба арадай бата нэгэдэл тухай элидхэлшэ ба үгэ хэлэһэн коммунистнууд онсо тэмдэглээ.

Аймагайнгаа экономико ба культурые саашадань хүгжөөн дэбжүүлхын түлөө ехээр эрмэлзэн оролдодог байһан туладаа пленумдэ хабаадагшад ажахын ба культурна байгуулалтадахи, тэрэшэлэн ажалшадые коммунистическээр хүмүүжүүлхэ зорилгонуудые шиидхэхэ талаар аймагай партийна организациин хүдэлмэридэхи горьтой дутуунуудые элирүүлһэн байна.

— Манай партийна организациин коммунистнууд, тэрэшэлэн бүхы колхозникууд, — гэжэ XVIII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой партийна организациин секретарь нүхэр **Гаськов** мэдүүлбэ, — Берияын антипартийна, гүрэндэ эсэргүү хорото муухай ябуулгануудые эрид буруушааха зуураа, тэрэнэй һанаашалгануудые элишэлэн зайсуулха хэмжээнүүдые хаһа саг соонь абаһанайнь түлөө партиин Центральна Комитедтэ халуун баясхалан хүргэнэ. Партиин Центральна Комитедэй уряада харюу болгон колхозойнгоо хүдэлмэриин горьтой дутуунуудые ойрын сагта усадхаха, тэжээл бэлэдхэл, ургаса хуряалга ба хүдөө ажахыч продуктнуудые гүрэндэ тушаалгые амжалтатайгаар үнгэргэхэ хэрэгтэ бидэнэр бүхы хүсэеэ зорюулхабди.

Удаань «Коммунизм» колхозой партийна организациин секретарь нүхэр **Дашацыренов**, Зүүн-Сибириин түмэр замай 15-дахи дистанциин парторганизациин секретарь нүхэр **Барейша**, Иволгын МТС-эй директор нүхэр **Ильков**, спиртын заводой директор нүхэр **Самоделкин** болон бусад пленум дээрэ үгэ хэлээ.

Партиин Центральна Комитедтэ ба Советскэ правительстводо дурлан найдадаг ба этигэдэг байһанаа нэгэн һаналаар мэдүүлһэн шиидхэбэри пленум гаргаа. Тэрэшэлэн аймагай партийна ба советскэ организацинуудай хүдэлмэриин дутуунуудые зайсуулха хэмжээнүүдые хараалһан байна.



Гүрэнэй Бурят-Монголой Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ педагогическа институдые энэ жэл 200 гаран студентнэр дүүргэв.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа түрүүлэн) институт дүүргэһэн Я. Мунхоева, П. Кубышкин, Ж. Будажапова гэгшэд байна.

З. Веснинагай фото.

СССР-эй ба Франциин хоорондо худалдаа наймаанай хэлсээ ба түлэбэринүүд тухай хэлсээ баталалга тушаа советско-французска коммюнике

Зүүн ба Баруун зүгэй хоорондо худалдаа наймаа хүгжөөхэ талаар Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин дэргэдэхи Европа тушаа Экономическа комиссиин энэ оной апрельдэ Женевэдэ зарлаһан конференциин ашаар, 1953 оной июниин 6-да Парижда советско-французска худалдаа наймаанай хэлсээнүүд эхилжэ, худалдаа наймаанай хэлсээ ба түлэбэринүүд тухай хэлсээ баталалгаар 1953 оной июлиин 15-да дүүрэбэ.

Эдэ хэлсээнүүд хадаа СССР-эй ба Франциин хоорондо худалдаа наймаанай гурим тогтооһон 1951 оной сентябриин 3-най хэлсээнэй үндэһөөр баталагдаба. Эд товарай эрьесэ тухай хэлсээнэй хүсэндөө байха болзорынь гурбан жэлээр тодорхойлогдоо. Хэлсээнэй хүсэндөө ороһоной түрүүшын жэлдэ тала бүриһөө эд бараа үгэхэ хэмжээн тухайлхада 12 миллиард франкаар тогтоогдобо.

СССР Франци руу кукуруза, антрацит, шулуу нүүрһэнэй пек, хромово руда, марганцева руда, асбест, нефть, ангай арһа ба бусад товарнуудые эльгээхэ юм.

Андалдаа хэжэ, Франци Советскэ Союзда, тусгаарлабал ээрэгдэһэн нооһо ба искусственна торгон бүд, нооһон бүд, какао-бобы, цитрусовэ культуранууд, туулга ба эфирнэ тоһо эльгээхэ юм. Тэрээнһээ гадна, Франци Советскэ Союзда эльгээхын тула 5 мянган тонно хүрэтэр ашаа үргэхэ ашаанай суднанууды, подъёмно-транспортна түхеэрэлгэ ба паровой котёлнуудые бүтээхэ байна; энэ түхеэрэлгэ хэлсээнэй хүсэндөө ороһоной хоёрдохи ба гурбадахи жэлнүүдэй турша дотор эльгээгдэхэ юм.

Хэлсээ дүүргэлгые адаглан хинаха тусхай комисси байгуулха гэжэ хэлсээгээр хараалагдаба.

Комисси зургаан һара бүхэндэ Москвада ба Парижда ээлжээгээр суглаа хэхэ байна. Хэлсээнэй бэелэлтын жэл бүхэнэй эсэстэ удаадахи 12 һарада хоорондоо абалсаха эд бараанай списогүүд зохёогдохо.

Түлэбэринүүд тухай хэлсээн хадаа хоорондоо абалсаһан эд бараанай тоосоое французска франкаар хэхэ гэжэ хараална.

Советскэ талаһаа — СССР-эй Дотоодын ба гадаадын худалдаа наймаанай министерствын договорно-эрхын управлениич начальник Бахтов, французска талаһаа — Франциин МИД-эй экономическа ба финансова департаментын начальник Шарпанте хэлсээнүүдтэ гар табиба.

Францида СССР-эй хэрэгүүдые эрхилхэ этигэмжэтэ Корюкин ба СССР-һээ Францида байгаа худалдаа наймаанай түлөөлэгшэ Осипов хэлсээнүүдые баталха үедэ байлсаба.

Л. Толстойн зохёолнууд казах ба уйгур хэлэнүүд дээрэ хэблэгдээ

АЛМА-АТА, июлиин 15. (ТАСС). Уранһайханай литературын издательство казах хэлэн дээрэ оршуулагдаһан Л. Толстойн «Анна Каренина» гэжэ номой нэгэдэхи томые хэблэлдэ үгэбэ. Ородой агууехэ уранзохёолшын түрэһөөр 125 жэлэй ойтой дашарамдуулан, Л. Толстойн рассказуудай сборник үхибүүдтэ зорюулагдан хэблэгдэжэ байна. «Кавказска пленник» казах хэлэн дээрэ оршуулагдаад, энэ жэлдэ хэблэн гаргагдаба.

Л. Толстойн оршуулагдамал зохёолнуудые казахска, уйгурска уншагшад ехэ дуратайгаар уншана.

Физкультурна хүдэлмэрие саашадаа һайжаруулха

Мүнөөдэр советскэ арад физкультурнигай үдэрые —гоё һайханай, эелдэр залуугай, хүсэ шадалай ба элүүр энхын һайндэрые тэмдэглэжэ байна. Коммунистическэ партяар хүмүүжүүлэгдэһэн манай советскэ залуушуул ажал хүдэлмэридөө, һуралсал ба спортдоо шэнэ шэнэ илалтануудые туйлан, өөһэдынгөө һайндэрые угтадаг заншалтай болонхой. Энэ үдэр советскэ залуушуул ба спортсменүүдэй арми өөрынгөө социалистическэ Эхэ орондо, Коммунистическэ партиин Центральна Комитедтэ ба Советскэ правительствода хизааргүй дуратай, үнэн сэхэ байһанаа бүхы дэлхэйдэ үшөө дахин харуулхань.

Коммунистическэ партиин ба Советскэ правительствын саг үргэлжын анхарал оролдолгын ашаар манай орон дотор олониитын физкультурна хүдэлөөн жэл бүри улам үргэнөөр дэлгэржэ байна. Манай орон дотор физкультурна хүдэлмэрие саашадань хүгжөөхэ тухай 1948 ондо партиин ЦК-гэй абаһан тогтоол ба Коммунистическэ партиин XIX съездын шиидхэбэринүүд хадаа советскэ залуушуулай ажабайдалда шухала событи болоо һэн. Тэрэ гэһэнһээ хойшо физкультурна ба комсомольско организацинууд хүдэлмэришэд, колхозно залуушуул, студентнүүд болон һурагшадай дунда ниитэ-спортивна хүдэлмэри хүгжөөлгөөр яһала ехэ амжалта туйлаа. Манай республика дотор физкультурнигуудай тоо тухайлхада хоёр дахин олошороо. Энэ тоо хадаа мүнөө үедэ янза янзын спортоор элдэб секцинүүдтэ һуралсажа байһан 50 мянга үлүүтэй хүнүүдые хабаадуулна. Физкультурна хүдэлөөе хүгжөөхэ тухай партиин ЦК-гэй тогтоолой гараһанһаа хойшо дүрбэн жэлэй турша соо «Ажал ба Оборонодо бэлэн» гэһэн 50 мянга үлүүтэй значкистнууд, 7 мянга үлүүтэй спортсменүүд-разряднигууд бэлэдхэгдээ. Энэ хугасаа соо ГТО-гэй хоёрдохи зэргын значогой үнэхөөрөө олониитын болоһон ябадал тон һайшаамаар байна. Энэ хадаа манай залуушуулай спортивна мэргэжэлэй дээшэлһэнние харуулна.

Мүнөө үедэ республика дотор доодо шатын физкультурна 700 гаран коллективүүд, һайндуранай спортивна 11 обществонууд тоологдоно. Тэдэнэр ажалшадые физкультура ба спортдо хабаадуулгаар эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулна. Гансахан 1952 ондо үнгэргэгдэһэн спортивна мүрысөөнүүдтэ 40 мянга шахуу физкультурнигууд хабаадалсажа, өөһэд өөһэдынгөө колхозой, МТС-эй, һургуулиин, предприяти ба һуралсалай заведениин нэрэ хүндые хамгаалаа. Мүн энэ жэлдэ элдэб янзын спортоор республикын түрүү һуури эзэлэлгын 26 мүрысөөнүүд үнгэргэгдэһэн байна. Тиихэдэ Бурят-Монголой спортсменүүд Российска федерациин ба Советскэ Союзай түрүү һуури эзэлэлгын 27 мүрысөөнүүдтэ хабаадаа.

Байгша ондо республикын бүхы аймагууд ба городуудта элдэб янзын спортоор республикын түрүү һуури эзэлэлгын мүрысөөнүүд олон хүнэй хабаадалгатайгаар, эмхитэйгээр үнгэрбэ. Хүдөөгэй спортсменүүдэй мүрысөөн плангаяа үргэн далайсатайгаар үнгэрөө. Һаяхан хүнгэн атлетикаар, һамаралгаар ба велосипедээр урилдалгаар республикын түрүү һуури эзэлэлгын колхозно залуушуулай мүрысөөнүүд боложо дүүрэбэ. Энэ мүрысөөндэ 200 гаран физкультурнигууд хабаадалсаа. Энэ гурбан янзын спортоор Кабанскын аймагай спортсменүүд илажа, республикын Элүүрые хамгаалгын министерствын дамжуулгын шангуудые абаһан байна. Кабанскын аймагай спортсменүүд футболоор ба волейболоор мүн лэ илажа гараа. Эдэ мүрысөөнүүдтэ Заиграйн ба Кяхтын аймагуудай спортсменүүд хоёрдохи, гурбадахи һууринуудые эзэлээ. Республикын чемпионой нэрэ зэргэнүүдтэ 100 метрын урилдаануудта нэгэтэбэшэ илаһан Воейков (Заиграево), диск шэдэлгээр Кубасова (Иволга), үндэрые харайлгаар Витлиб (Прибайкалье), 100 метртэ урилдалгаар Капустин (Кудара), копье шэдэлгээр Чебунин (Тарбагатай) гэгшэд хүртөө. Футболоор республикын түрүү һуури эзэлэлгын мүрысөөндэ байгша ондо 16 команда, волейболоор 17 команда хабаадалсаба. Эдээн сооһоо Кабанскын аймагай команда илаа. Һаяхан хүнгэн атлетикаар республикын түрүү һуури эзэлэлгын һурагшадай мүрысөөнүүд боложо, тэрээндэ 200 шахуу һурагшад хабаадалсаһан байна.

Республикын физкультурнигуудай спортивна мэргэжэл жэлһээ жэлдэ дээшэлнэ. Һүүлшын дүрбэн жэлэй турша соо республика дотор 58 рекорд туйлагдаа. Республикын спортсменүүд үнгэрэгшэ үбэлэй мүрысөөнүүдтэ конькигаар Сибириин ба Востогой түрүү һуури эзэлэлгын мүрысөөнүүдтэ түрүү һуури эзэлжэ, РСФСР-эй Элүүрые хамгаалгын министерствын дамжуулгын кубок абаһан байна. Мэргэн буудалгаар спортын мастер, дэлхэйн Олимпийска наадануудта хабаадагша Петр Николаев мүнөө Советскэ Союзай суглуулагдамал командын зэргэдэ харюусалгатай мүрысөөнүүдтэ хабаадалсажа ябана. Мотоциклаар урилдалгаар, боксоор РСФСР-эй, Сибириин ба Востогой түрүү һууринуудай түлөө һайн показательнуудые туйлагшад олон.

Бурят-Монголой спортсменүүд РСФСР-эй ба СССР-эй түрүү һуури эзэлэлгын мүрысөөнүүдтэ улам бүри ехээр хабаадалсадаг боложо байна. Жэшээнь, мүнөө манай 25 эрхим спортсменүүд Москва, Ростов-на-Дону, Уфа, Серпухов городуудта хүнгэн атлетикаар, мотоциклаар урилдалгаар, боксоор боложо байгаа мүрысөөнүүдтэ хабаадалсажа байнхай. Ингээд Красноярскда хүнгэн атлетикаар, һамаралгаар ба велосипедээр урилдалгаар болохоёо байгаа РСФСР-эй түрүү һуури эзэлэлгын мүрысөөндэ республикын хүдөөгэй ба колхозно залуушуулай команда ошохонь.

Республикын хүдөөгэй физкультурна организацинууд хүдэлмэреэ нэгэ хэды һайжаруулаа. Һүүлшын жэлнүүдэй турша соо республикын олонхи колхозуудта физкультурна коллективүүд эмхидхэгдээд, колхозно залуушуулай дунда ниитэ-физкультурна хүдэлмэри амжалтатайгаар дэлгэрүүлжэ байна. Иволгын аймагай «Коминтерн», «8-ое Марта» колхозуудай физкультурна коллективүүд өөһэдынгөө хүсөөр һайн спортивна талмайнуудые түхеэрһэн ба спортивна хэрэгсэлнүүдые худалдан абаһан байха юм. Кабанскын аймагай «Байкал» колхозой физкультурна коллектив физкультурна хүдэлмэрие һайнаар ябуулһанай түлөө һаяхан «Колхозник» гэжэ һайндуранай спортивна обществын Центральна Совдэй вымпелээр шагнагдаа.

Спортивна организацинууд өөһэдынгөө хүдэлмэриин амжалтануудые энэ үдэр тэмдэглэхэ зуураа, үшөө шиидхэгдээгүй зорилгонуудта анхаралаа хандуулха ёһотой. Предприяти, колхоз, МТС ба һургуулиин физкультурна коллективүүдые эмхидхэлэй талаар бэхижүүлхэ гээшэ физкультурна организацинуудай шухала зорилгонуудай нэгэн болоно. Физкультурнигуудай үүсхэл оролдолгые бадаруулха, шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлэл дэлгэрүүлэн, физкультурна организацинуудай хүдэлмэридэхи дутагдалнуудые элирүүлхэ шухала. Физкультурын комитедүүд, спортивна обществонуудай соведүүд олониитын эдэбхитэдэй дунда ябуулдаг хүдэлмэреэ эрид һайжаруулха ёһотой. Хүдэлмэриинь амжалта имагтал олониитын эдэбхитэдтэ тэдэнэй хэр зэргэ түшэглэһэнһөө дулдыдаха байна. Энэ зорилгоор эрхим спортсменүүдые спортын элдэб секцинүүдэй хүдэлмэридэ хабаадуулха, тэдэнэй һайн үүсхэлые дэмжэхэ ба хүдэлмэридэнь туһалха шухала. Олониитын инструкторнууд физкультурна организацинуудай ажабайдалда ехэ үүргэ дүүргэнэ. Тиимэһээ тэдэнэй хүдэлмэридэ али бүхы туһаламжа үзүүлхэ хэрэгтэй.

Мүнөө жэлдэ физкультурна организацинууд зарим спортын, илангаяа ехээр гээгдэжэ ябаһан спортын хүдэлмэрие һайжаруулхын түлөө нилээд ехэ юумэ хэхэ зорилготой. Зарим спортивна обществонуудта, мүн республика дотор бүхы дээрээ һамаралга, велосипедээр урилдалга, конькигаар фигурна халтиралга гэхэ мэтын спортнууд хүгжөөгдөөгүй шахуу. Футбол, волейбол, хада-санын спорт, хүнгэн атлетикын зарим түхэлнүүд һулаар хүгжөөгдэнэ. Тиимэһээ эдэ спортнуудые хүгжөөхэ гээшэ физкультурна организацинуудай хойшолуулашагүй зорилго болоно. Тэрэнэй тула түбхын түрүүн һуралсалай-һорилгын хүдэлмэриин шанарые, залуу тренернүүдтэ дүй дүршэл дамжуулан үгэлгые һайжаруулха шухала. Залуушуулай дунда физкультурна хүдэлмэри эмхидхэлгээр физкультурна организацинууд нилээд ехэ дутагдалнуудтай. Тэрээнние түргэнөөр усадхаһанһаа физкультурна организацинуудай болон обществонуудай бүхы хүдэлмэрине һайжаруулга дулдыдаха байна.

Тэрээнтэй хамта Сэлэнгын, Байкало-Кударын, Хоринн, Тарбагатайн аймагуудай хүтэлбэрилхы организацинууд физкультурна хүдэлмэрие эмхидхэлгэдэ тон анхаралгүйгөөр хандана гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Эдэ аймагуудай зарим колхозуудта физкультурна хүдэлмэри оройдоо мартагдашанхай. Республикын Элүүрые хамгаалгын министерство, тэрэнэй нютагуудтахи органууд аймагуудай советскэ, профсоюзна ба комсомольско организацинуудтай хамта колхозууд, МТС-үүд болон һургуулинуудта бүхы ниитэ-физкультурна хүдэлмэрие һайжаруулхын түлөө шухала хэмжээнүүдые абаха ёһотой. Һурагшадай спортивна ба физическэ бэлэдхэлэй хэмжээе дээшэлүүлхын түлөө БМАССР-эй Гэгээрэлэй министерство бодото хэмжээнүүдые абаха зорилготой.

Энэ үдэр советскэ физкультурнигуудай оломиллионно арми түрэл Эхэ орондоо, Коммунистическэ парти ба Советскэ правительстводоо хизааргүй дуратай, үнэн сэхэ байһанаа харуулха, шэнэ шэнэ рекорднууд ба илалтануудаар эрэн нютагаа суурхуулха байна.

М. ХАБАЛОВ, БМАССР-эй Элүүрые хамгаалгын министрые орлогшо.

Владимир Владимирович Маяковский

В. В. МАЯКОВСКИИН ТУРЭҺЭН УДЭРҺӨӨ ХОЙШО 60 ЖЭЛЭЙ ОЙДО

Н. ДАМДИНОВ.

Маяковскиинда айлшаар

Юун гэхэнь ааб?
Хайрлангүй,
Юушье хэлэнгүй ерхихо гү,
Али нэгэш һаань,
һайн үгэ,
Алгадаад зэмыем, табиха гү,
Шобто нюдөөрөө шэртээд намай,
«Шалахаш»,—гэхэ гү,
үгыш һаа,
Бодоною үзөөд лэ,
гэнтэ «Бай!
Бу зобо,— гэхэ гү,—
хаяыш даа!»—
«һайн!» поэмэһээнь
оршуулгаа
Һугадаа монсойсо хабшуулаад
Амардаг сагыень тудхааһан,
Аалихан үүдыень
татаа һэм.
«Мүнөөдэр гэртээ үгы» гэһэн
Мэдээсэл дуулаад муудашооб.
«Бу ядагты,
таһалгаһаан
Бултанда түлхюурээ орхёод оолоо».
Хэн айлшанай ерэһыень
Холоһоо бусахадаа мэдэхыень,
Зузаан ном соо обогуудаа
Зон мянгаадаар табяал даа.
Токарь Петров,
Самед Вургун,
Луи Арагон—
ухаан урагууд.
Тэдэнэй дунда,
бэхэ сэсэргэн,
Тангариг доро табиһан шэнгеэр
Талын бурядай нэрэ шэнгээ.
Элшэдээ эльгэнэ
элбэгээр
Эсэшэгүй наран сонхоорнь.
«Агуу дуушанда,
энээгүүр
Айшалһанаа сүм хөөрэнэ...
Харин наранһаа үлүүгээр
Харагдаал ханадахи дүрэ:
«Аманиинь нээлтэтэй
нугаршагүй үгөөр,
Арбайна өөдөө
һахалайн шүрэ».
Ленинтэй,
нарантай зугаалаал поэт...
Энда ухаандам зориг ерээд,
Юрын хэбые
бута сохин
Ехээр далайхаа
би хүсэнэм.
Жэгтэй үгэнүүд,
сасуулга олдоно,
Жэшээлбэл,
гуурһаниинь шэрээдээ ургашоо.
Арбан пүүдээр
хүн шэдэлдэнэ,—
Арайл, теэд,
энээни үргөөд турша!
Ородой былинын сэсэниие
Оруулхаш ухаандаа,
харамсаараа.
Илья Муромецын
һэлмые
Ээниинь лэ
даадаг һэн гансаараа.
Кавказай хадын хамхархай, мэтэ
Креслэ,
шэрээгэйнь бэхи гээшэ,
Зугаалхада гоёл даа
эндэһээ
холые хаймаһан,
Зуун жэлтэй,
түүхэтэй,
юртэмсэтэйшье...
...Хэды саг эндэ зогсоно гээшэбиб?
Хэлбэйһээр урбажа,
наран доошолбо.
Таһалга шэмээгүй,
таһалга дуугай,
Таһалга уяран,
намда дуулгаа:
«Апрелиин үглөөгүүр
гушадахи ондо
Аянда гараа һэн дууша эзэмнай.
Һүүлшынхээ үүдээ
хаахаһаан урда
Һөөл зөөлэнөөр
дайраа һэн манаа.
Шэрээгээ түшөөд,
бодолгото болоо һэн,
Шэбэнэн,
шэнэ шүлэгөө түрөө һэн.
Часыгаа мушхажа,
шэхэндээ баряа һэн,
Шанга ябасыень
шалгаад гараа һэн.
Тэрэ гэһэнһээ
гэшхээгүйл богоһоо,
Тиитэрээ гомдоо юм гү бидэндээ,
Айл бүхэндэ ороно Союз соо,
Алхаад лэ ороногүй,
гансал эндээ»...
—Эндүүрнэш, буруу!—гээд
би харюусааб.
Үдэр бүхэндэ ээншни ерэдэг,
Хэды хүн шамда
үдэртөө айшалааб,
Тэды дахин ээншни
шамай эрьедэг.
Намайе абалши:
үүрэй сайтар
Номыень бурят дээр
оршуулхаяа хонооб.
Арбаад лэ
мүрынь
бүтэбэ ха һайтар,—
Агшан зуураш һаань,
авторынь болооб.
Тэрээни манайхин сэдьхэлдээ үргөөд,
Тэмсэжэ, дурлажа, зобожо ябана.
Бидэнтэй
дуушамнай
дайн соо тэһэрээд,
Бидэнтэй
түрэлгын гэртэ
мүндэлнэ.
Зай ябахамни!
Нээхэдэм үүдэ,
Залиршагүй шууяан
угтажа байхал.
Эноэдэн.
Трамвай.
Москва.
Һүхэдүүд.
Энэ—Маяковский.
Ажабайдал!



Советскэ арад агууехэ поэдэй түрэһөөр 60 жэлэй ойе тэмдэглэнэ

Советскэ саг үеын бэлигтэй поэт В. В. Маяковскиин түрэһөөр 60 жэлэй ойдо зорюулагдажа, городууд болон тосхонуудта литературна вечернүүд үнгэргэгдэнэ, тэрээнэй ажабайдал ба творчество тухай лекцинүүд уншагдана.

В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ гүрэнэй Белорусска ССР-эй библиотекэдэ ехэ выставкэ эмхидхэгдэһэн байна. Поэдэй творчество тухай бэшэһэн белорусска уранзохёолшодой статьянууд, тэрээнэй Белорусси ерэһэн тухай материалнууд тэндэ табигдаа.

Закарпатска областьдо олон тоото выставкэнүүд эмхидхэгдээ. Эдэ выставкэнүүдынь — «Маяковский бидэнэртэй сугтаа» гэһэн гаршагтайнууд. Поэдтэ зорюулагдаһан выставкэнүүд Зүүн Казахстанай городской болон хүдөөгэй 50 библиотекэнүүдтэ эмхидхэгдээ. Тэрэшэлэн ниимэ выставкэнүүд Новгород, Курск, Уфа, Витебск болон бусад городуудта эмхидхэгдэһэн байна.

Культурын байшангууд болон клубуудай уранһайханай самодеятельностьдэ хабаадагшад түүхэтэ үдэртэ зорюулжа, Маяковскиин зохёолнуудһаа шэнэ программануудые бэлдээ. Златоустовска машина бүтээлгын заводой самодеятельнэ коллектив «Баня» гэжэ пьесэһээ хэдэн акт бэлэдхээ.

Политическэ болон научна эрдэм дэлгэрүүлхэ общеcтвын отделенинүүд предприятинууд, колхозууд болон МТС-үүдтэ поэдэй ажабайдал ба творчество тухай лекци болон хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэжэ байна.

(ТАСС).

Маяковский эндэ ажаһуугаа

Владимир Маяковский бүри залуу байхадаа, 1912 ондо Петроград ерэһэн юм. Тиихэдэ тэрэ мэдээжэ поэт бэшэ байгаа, гэбэшье уранзурааша түлөөдөө хүнүүдтэ мэдээжэ болоһон байна. Петербургын выставкэнүүдэй нэгэндэ тэрээнэй выставкэ табяатай байгша һэн.

Поэт эндэ ерэһэн дарыдаа Троицка үйлсэдэхи театрнуудай нэгэндэ ородой шэнэ поэзи гэһэн темээр элидхэл хэһэн юм. Тэрэ театр композитор Рубинштейнэй нэрээр мүнөө нэрлэгдэнэ. Иимэрхүү элидхэлнүүдые Маяковский олон дахин хэдэг байгаа.

1914 ондо залуу поэдэй наһан соо ехэ событи болоһон байна. Юуб гэхэдэ, поэт Алексей Максимовичтай уулзаһан байгаа. Тэрэ уулзалга Маяковскиин ажал-ябуулгада ехэ нүлөө үзүүлһэн юм.

1915 оной зун Маяковский саг үргэлжэ байхаар Петроград ерээ һэн. Поэт Надеждинскэ үйлсэдэхи № 52 байшангай нэгэ багахан комнато соо хоёр жэл хахадай турша соо ажаһуугаа.

Маяковский энэ үе соо «Новый сатирикон» гэжэ журналда 25 шүлэгүүдээ толилоо. Тэдэ шүлэгүүд соогоо капиталистическэ байгуулалтые хурсаар шүүмжэлһэн байна.

1915 ондо гараһан «Үмдэтэй үүлэн» гэжэ Маяковскиин суута поэмые Максим Горький үндэрөөр сэгнэһэн байгаа. Нэгэ жэлэй үнгэрһэн хойно 1916 ондо В. В. Маяковский Максим Горькиин хүтэлбэрилдэг «Парус» гэжэ Петроградска хэблэлдэ «Простое как мычание» гэжэ шүлэгүүдэйнгээ түрүүшын сборник гаргаһан юм.

1917 оной революциин үедэ Маяковский Петроградтахи автоһургуулиин солдат болоо. Февральска үдэрнүүдтэ тэрэ хадаа восстани хэһэн хүдэлмэришэд болон солдадуудтай сугтаа Таврическа ордон тээшэ ошолсоһон байна. Тэндэ гүрэнэй Думын түлөөлэгшэд заседани хэжэ байһан юм.

Маяковский большевистскэ олон тоото митингнүүдтэ хабаадалсаа. Тэрэ үедэ Мойка гэжэ үйлсэдэхи № 32 байшан соо байһан «Правда» газетын редакцида агуухэ Ленинии дүтэһөө хараха зол хубитай байгаа һэн.

Октябрьска революциин илан мандаһанай һүүлээр В. В. Маяковский шэнэ хүсэтэйгөөр ажаллаа. Тэрэ хадаа агитатораар, поэдээр ажалладаг, плакат зурадаг байһан юм. «Революциин хара хүдэлмэришэн гээшэб» гэжэ поэт өөрыгөө омогтойгоор нэрлэдэг һэн.

Поэдэй үүсхэлээр эндэ «Искусство коммуны» гэжэ хүдэлмэришэнэй недели бүриин газетэ гарадаг болоһон байгаа. Шэнэ искусство тухай бэшэгдэһэн «Зүүнэй марш» ба тэрээнэй бусад суута зохёолнууд тэрэ газетэдэ толилогдоһон юм. 1918 оной ноябриин 7-до Октябриин түрүүшын һайндэртэ «Мистерия Буфф» гэжэ Маяковскиин зохёол Петроградай театрын сцена дээрэ табигдаһан байна. Тус зохёол хадаа «Манай эпохые героическа, эпическэ ба сатирическэ талааринь харуулна» гэжэ поэт өөрөө хэлэһэн юм.

Гражданска дайнай хатуу шэрүүн жэлнүүдтэ Маяковский Москвада ажаллаха зуураа, фронт дээрэхи Улаан Армиин солдадуудта зорюулан шүлэг, дуу, частушкануудые зохёодог, плакадуудые зурадаг байба.

1920 оной декабриин эхеэр агууехэ поэт Петроградта дахин ерэжэ, А. М. Горькиин үүсхэлээр байгуулагдаһан Мойкодохи искусствын байшанда байрлаһан юм.

1924 онһоо 1930 он хүрэтэр Маяковский Ленинградта 14 дахин ерээ. Эндэ тэрээнэй олон зохёолнууд хэблэгдээ, пьесэнүүдынь табигдаа.

Маяковский хадаа Ленинградска университедэй студентнэртэй, городой олон тоото предприятинуудай хүдэлмэришэдтэй уулзажа, һонирхолтой хөөрэлдөөнүүдые эмхидхэдэг байгаа. Тэрэ хадаа Германи, США, Мексикэ ба бусад оронуудаар ябаһан тухайгаа, мүн советскэ поэзи болон искусствын зорилгонууд тухай хөөрэжэ үгэдэг һэн.

Поэдэй наһа барахын урда тээхэнэ, 1930 оной март һарада тэрээнэй творчествын 20 жэлэйнь ойдо зорюулагдажа Ленинградска хэблэлэй байшанда выставкэ нээгдэһэн байгаа.

Тэрэ оной март һарада Маяковский һүүлшынхеэ Ленинград ерээ һэн. Тэрэ ерэлгэндээ «Дуунай хүрэхэ шанга хоолойгоор» гэжэ поэмээ ажалшадта уншажа үгэһэн юм.

Ленинградай ажалшад революционно агууехэ поэдэй дурасхаалые мүнөө наринаар сахина.

А. Виноградов.

МҮНӨӨ САГ ҮЕЫН АГУУЕХЭ ПОЭТ

Мүнөө саг үеын агууехэ поэт В. В. Маяковскиин творчество СССР-эй арадуудай литературада, мүн үргэн олон ажалшадта жэл ерэхэ бүри улам хүсэтэй гайхамшаг нүлөө үзүүлжэ байдаг. Арад зоной, илангаяа залуушуулай, хайрлан инагладаг тэрээнэй зохёолнууд гансахан советскэ хүнүүдэй бэшэ, мүн хилын саанахи олон миллион ажалшадай ажабайдалда гүнзэгыгөөр нэбтэрэн оронхой. Тэрээнэй зохёолнууд коммунизмын түлөө тэмсэлдэнь арад зоной гарта жэбэршэгүй, хуушардаггүй зэбсэг болон, дайшалхы жагсаалдань оролсон ябана.

Маяковский литературын түүхэдэ поэзиие политическэ тэмсэлтэй анха түрүүнээ сэхэ холбожо, поэтическэ творчествоёо ажалшан арадай ашаг туһада зорюулан, тэрээнээ политическэ пропаганда ба агитациин эдэбхитэ зэбсэг болгон, Эхэ орондоо сэхэ зорюулһан байгаа. Ородой классическа поэзиин бүхы баян словарна фондые ашаглан хэрэглэхэтээ хамта, Маяковский болбол уранһайхан шүлэг зохёол соогоо хинрэй хара хэлэ, хүдэлмэришэд, солдадууд болон матросуудай митингнүүдэй хэлэ, политическэ лозунгнуудые оруулһан, революционно тэмсэл соогуур һүрэжэ гараһан шэнэ удхата, шэнэ үгэнүүдые, публицистическэ арга зэбсэгүүдые эрэлхэг зоригтойгоор хэрэглэһэн байна. Энээн дээрэһээнь поэзиин хилэ тон үргэн боложо, шэнэ революционно удхаар баяжаһан, поэзиин урдань үзэгдөөгүй ехэ шэнэ хүгжэлтэ олгожо, тэрээнэй шэнэ зорилгонуудые тодорхойлһон байха юм.

Маяковскиин литературна новаторство болбол тэрээнэй поэзиин политическэ зорилгоһоо, тэрээнэй өөрынь түрүү прогрессивнэ үзэлһөө үндэһэлжэ гараа. Өөрынгөө творчествын урда хуушан дэлхэйе бута сохихо, ажалай засагые тогтоон баталха, партиин шугамые бодотоор бэелүүлхэ гэһэн айхабтар ехэ зорилгонуудые тэрэ табидаг байгаа. «Дууншье, шүлэгшье хадаа туг, бомбо гээшэл, дуушын голос ангиие бодхоонол», — гэжэ шүлэг соогоо тэрэ бэшэнэ.

«Үгэнүүд болбол хүн зоной хүсэлэй полководец гээшэл», «гуурһыем жадатай сасуулһай гэжэ хүсэнэб», —гэжэ поэт хэлэдэг байгаа.

Маяковскиин поэзи болбол ходоодоо политическэ сэхэ ба тодо удхатай, арад зондоо, парти ба советскэ засагтаа хизааргүй үнэн сэхэ, событинууд болон үзэгдэлнүүдые тон үргэн дэлгэрээр харуулдаг, гайхамшаг образно ба поэтическэ тодо хэлэтэй байһан юм.

Тэрээнэй шүлэгүүдэй эмоциональна хүсэн айхабтар ехэ байгаа. Эдэ шүлэгүүд хүн зоной зүрхэ сэдьхэл доһолгон, эрэлхэг зориг бадаруулдаг байһан юм. Тэрээнэй уранһайханай образууд тобойн харагдама, тодо хурса байдаг, хүнэй сэдьхэлдэ мартагдашагүйгөөр ородог юм. Уншагшад поэдтэй хамта дуралалсажа, үзэн ядалсажа, баярлажа, гашуудалсажа байдаг. Бодотол лэ поэзиин хүсэн иимэ байдаг.

Маяковскиин творчество Эхэ орондоо захагүй ехэ дуралалаар, гүнзэгы патриотизмаар нэбтэрэнхэй.

Тэрэ хадаа манай урагшаа дэбжэлгэдэ һаад ушаруулдаг бүхы юумэнүүдые өөрынгөө шүлэгүүд ба поэмэнүүдээр, пьесэнүүд ба статьянуудаар, политическэ хурса сатираар хайра гамгүй бута сохидог байгаа. «Манай газар дээгүүр ба оршон тойрон элдэб олон муухай золигууд ябажа байна», — гэжэ тэмсэлһээ, бэрхэшээлһээ айдаггүй тэрэ бэшэһэн байна. «Бидэнэр тэдэниие бултыень һалгаахабди»,— гэжэ тэрэ социалистическэ байгуулалтада һаад хэгшэд тухай сэхэ хэлэдэг һэн.

Өөрынгөө үеын байдалтай бүхы эшэ үндэһөөрөө холбоотой Маяковский ерээдүй тээшэ зам харгы эсэшэ сусашагүйгөөр табилсажа байгаа. Коммунизмын мандалгада тэрэ халуунаар этигэдэг, бүхы зүрхэ сэдьхэлээрээ урдаһаань угтан эрмэлзэдэг бэлэй. «Холын коммунизмда». тэрээнэй шүлэгүүд хүрэхэ, хойто үетэнэйрээ «амиды хүн шэнгеэр уулзахаб», — гэжэ бата мэдэдэг поэт: «шүлэгүүдэй сортые коммунын ёһоор сэгнэгшэб» гэжэ мэдүүлһэн байна.

Бусад агууехэ поэдүүд шэнги Маяковскиин творчество болбол өөрынь ажабайдал дээрэһээ, хараһан үзэһэн событинууд дээрэһээнь ургажа гараһан, тэрээнэй идейнэ ба духовно ургалтые харуулһан байдаг. Тиимэһээ тэрээнэй ажабайдалтай һайн танилсангүй тэрээнэй поэзиин удхашанар ба хүгжэлтые зүбөөр ойлгохо ба сэгнэхын аргагүй юм.

Владимир Владимирович Маяковский 1893 оной июлиин 19-дэ Грузиин, урдын Кутаисска губерниин Багдади гэжэ тосхондо ойн харуулшанай бүлэдэ түрөө. Бүри гимназист ябахадаа 1905 оной революционно демонстрацинуудта хабаадалсаһан байгаа.

1906 ондо Маяковскиин эсэгэ наһа баража, уданшьгүй тэдэнэй бүлэнэр Москвада ерэһэн юм. Эндэ Владимир өөрынгөө ажалаар эхэтээ, эгшэнэртээ хоолойгоо тэжээхэ баатай болоһон байна.

Москвада 15 наһатай Маяковский революционно үзэлтэй студентнэртэй сугтаа РСДРП-гэй (большевигүүдэй) подпольно организацитай дүтэ болоһон байха юм. Партийна комитедэй даалгабаряар наборщигуудай, сабхишадай, булочнигуудай дунда подпольно хүдэлмэри ябуулдаг болоо һэн. 1908—1909 онуудта Маяковский 3 дахин арестовалагдаа. Һүүлдэнь хэдэн һара соо ганса хүнэй һуудаг камерада һууһа гараһан байна. Эндэ һуухадаа түрүүшынгээ шүлэгүүдые бэшэһэн юм. Хаанта засагай охранка тэрээниие сүүдлэжэ, 3 жэлээр Томско губерниин Нарым хизаарта сүлэлгэдэ ябуулха гэһэн аад, хуулиин наһа хүсөөгүй дээрэһээнь полициин харууһан доро табиһан байна.

Бүхы эдэ ябадалнууд Маяковскиин поэтическэ зохёол үзэл бодолдонь ехэхэн нүлөө үзүүлжэ, пролетарска революциин бодото дуушан, коммунизмын дуушан болохо ябадалдань туһалһан байгаа.

Маяковский болбол бүхы дэлхэйдэ алдаршаһан агууехэ поэт гэнтэ болоо бэшэ юм. Советскэ литературын үндэһэ һуури табигша А. М. Горький тэрээнэй оюун бэлигэй хүгжэлтэдэ тон ехэ нүлөө үзүүлһэн байна. Дайн байлдаанда ба капиталистическэ үзэлтэй зэбүүрхэлтэ муухай ябадалнуудта эсэргүүсэжэ бэшэһэн тэрээнэй шүлэгүүд болон «Хүн», «Дайн байлдаан ба эб найрамдал», «Үмдэтэй үүлэн» гэһэн поэмэнүүдые М. Горький һайшаан дэмжэжэ, тэрээндэ заабаринуудые үгэдэг, шэнэ темэнүүдые хэлэдэг байһан юм. Тиимэл хадань Горькитой сугтаа Маяковский Агууехэ Октябрьска революциие баяртай хүхюунээр угтаһан байна.

Революциин илалта поэдые бурьялма шанга творческо ажалябуулгада ба творческо бэдэрэлгэдэ зорюулжа, Коммунистическэ партяар хүтэлбэрилэгдэн ябаһан ажалшан арадай хэрэг зоригой илагдашагүйе, арад олоной Бүхэдэлхэйн түүхэтэ үүргые эли тодоор тэрээндэ харуулаа.

Энэ үедэ Маяковский өөрынгөө алдарта «Зүүнэй марш» бэшэһэн, «Ростын сонхонуудые» гаргажа байһан юм. Октябриин түрүүшын ойдо «Мистерия Буфф» гэдэг түрүүшын советскэ пьесэ бэшэжэ, 1918 оной ноябриин 7-до Петроградай солдадууд болон хүдэлмэришэдтэ харуулһан байна.

Маяковскиин зохёоһон «Владимир Ильич Ленин» гэжэ поэмэ манай ороной идейнэ ба культурна ажабайдалда айхабтар ехэ событи мүн болоһон юм. Энэ поэмэ соогоо Ленин ба арадые, арад ба партиие нигта нэгэнээр харуулһан байна. Энэ поэмэ болбол Коммунистическэ партиие, тэрээнэй үхэлгүй мүнхэ агууехэ хэрэгые магтаһан һүр жабхаланта гимн мүн.

Событинуудые үргэн ехээр харуулһан, Ленинэй образые гүнзэгы уранһайханаар ба идейнэ гүн шанартайгаар зураглаһан гайхамшаг хурса, тодо, эрид шанга поэтическэ арга зэбсэгүүдые хэрэглэһэнэйнгээ талаар энэ поэмэдэ хүрэхэ зохёол мүнөө хүрэтэр байдаггүй.

«Бродвей», «Бруклинска хүүргэ», «Уряал» гэхэ зэргын шүлэгүүд соогоо Эхэ орондоо заха хизааргүй дуратай байһанаа, советскэ байгуулалтын түлөө баярлан омогорхожо ябадагаа сэдьхэл хүдэлгэмэ хүсэтэйгөөр поэт харуулаа. «Би 7 мянган модо урагшаа эрмэлзэһэн аад, 7 жэл соо гэдэргээ бусашаһан байбаб», — гэжэ Маяковский американска «Цивилизациие» хоротойгоор наадалан бэшэһэн юм.

Эхэ орондоо үнэн сэхэ ба үнэн зүрхэнһөө дураланги ябаһаниинь советскэ хүн бүхэндэ мэдээжэ болоһон «Советскэ паспорт тухай шүлэгүүд» соонь илангаяа ехэ хүсэтэйгөөр хэлэгдэһэн байна гэбэл:

Уншагты,
атаархагты,
би—
Советскэ Союзай
гражданинби.

Октябрьска революциин 10 жэлэй ойдо зорюулан бэшэһэн «Һайн!» гэһэн ехэ поэмэ соогоо Маяковский Эхэ оронойнгоо амжалтануудые харан баярлажа, бүхы арад зонтоёо таһаршагүй нигта холбоотой байһанаа, нийтын хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа үгэхөөр бэлэн байһанаа харуулна.

Поэт патриот бодото интернационалист байжа, арадуудай хани барисаае магтан дууладаг байгаа.

Империалистическэ арьяатадай зэрлиг аашануудые мэдэдэг Маяковский оронойнгоо оборонные бэхижүүлхэ тээшэ халуун шангаар уряалдаг байһан юм. «Арбан жэлэй дуун», «Илагдашагүй зэбсэг», «Марш-оборона» гэхэ зэргын олон тоото шүлэгүүдээ поэт Эхэ ороноо хамгаалгада зорюулһан байна.

Маяковскиин поэзи, социалистическэ реализмын поэзи хооһон газар дээрэ бии болоогүй һэн. Өөрынгөө идейнэ шэглэл ба арадай шанараар тэрээнэй поэзи болбол ородой классическа литературада урдань байһан хамаг бүхы эрхим зүйлнүүдэй хуулита үе залгамжалагшань, Пушкинай, Лермонтовэй, Некрасовай эрхэ сүлөөе инагладаг гражданска поэзиин үргэлжэлэл мүн. Маяковскиин творчество болбол ородой национальна поэзиин хүгжэлтын шэнэ, дээдэ шата мүн.

Маяковскиин поэзи болбол советскэ поэзи ба бусад оронуудай революционно поэзиие ундалуулан байдаг шэргэшэгүй булаг мүн. Агууехэ поэзиин творчество хари гүрэнэй томо ехэ уранзохёолшодто хүсэтэ нүлөө үзүүлдэг байһан ба үзүүлһээр байна. Энэнь Назым Хикмет, Иоганнес Бехер, Эми Сяо болон мүнөө үеын бусад элитэ ехэ поэдүүдэй творчество дээрэ илангаяа тодоор харагдана.

Владимир Маяковскиин зохёолнууд коммунизм байгуулгын түлөө агууехэ тэмсэлдэнь советскэ хүнүүдые зоригжуулна. Тэрээнэй зохёолнууд хэзээдэшье мүнхэ юм.

С. АКШИНСКИЙ.

ГДР-гэй ажалшадай ажабайдал һайжарна

Германиин социалистическэ единэ партиин Центральна Комитедэй политбюрогой мэдээсэл

БЕРЛИН, июлиин 16. (ТАСС). «Нейес Дейчланд» газетэ Германиин социалистическэ единэ партиин (СЕПГ) ЦК-гэй политбюрогой мэдээсэлые мүнөөдэр толилбо, тэрээн соонь иигэжэ хэлэгдэнэ:

Немецкэ сүлөөтэ профсоюзуудай нэгэдэлэй центральна правлениин түлөөлэгшэдтэй хамтадаа СЕПГ-эй ЦК-гэй политбюрогой хэһэн заседани июлиин 14-дэ болобо. Үйлэдбэриин түсэбүүдые дүүргэлгэ тухай, арадай ажахын ба финансова түсэбүүдтэ оруулагдаһан хубилалтанууд тухай элидхэл шагнагдаба. Үйлэдбэрие ехэдхэлгын ба арадай ажахын түсэбтэ хубилалта оруулгын үндэһөөр, хүдэлмэришэдэй ажабайдалай условинуудые саашадань ямар аргаар бодото дээрэнь һайжаруулжа болохоб гэһэн асуудал харагдаба. 1—4 тарифна бүлэгүүдтэ хамаатай хүдэлмэришэдэй салин хүлһэ дээшэлүүлхэ тухай профсоюзуудай дурадхал һайшаагдаа. Германиин социалистическэ единэ парти ба профсоюзууд хадаа промышленностиин, транспортын, барилгын промышленностиин, хүдөө ба ой модоной ажахын арадай предприятинуудай, коммунальна предприятинуудай, гүрэнэй худалдаа наймаанай организацинуудай ба эд хэрэглэгшэдэй кооперативуудай 1—4 тарифна бүлэгүүдэй хүдэлмэришэдэй салин хүлһэ дээшэлүүлхэ, мүн салин хүлһэ дээшэлүүлхэ тухай захиралтые августын 1-һээ эхилээд хүсэндэнь оруулхын тула финансова шухала хэмжээ-ябуулгануудые бэлэдхэхэ гэжэ Германска Демократическа Республикын правительствода дурадхана.

Амаралтын үдэрнүүдтэ хүдэлмэрилһэнэй түлөө нэмэлтэ түлэбэрие багадхаһан гү, али үгы хэһэн бүхы ушарнуудта июлиин 15-һаа эхилээд амаралтын үдэрнүүдтэ хүдэлмэрилһэнэй түлөө урдань байһан нэмэлтэ түлэбэри дахин түлэхыень профсоюзуудай түлөөлэгшэд дурадхаба.

1953 оной январиин 1-һээ хойшо салин хүлһэ багадхаһан ябадалые июлиин 15-һаа хойшо болюулхыень Германска Демократическа Республикын правительствода дурадхагдана. Тэрээнтэй зохилдуулан предприятинуудай салин хүлһэнэй фонд ехэдхэхые дурадхагдана.

Германска Демократическа Республикын правительствын шиидхэбэринүүд бэелүүлэгдэнэ

БЕРЛИН, июлиин 17. (ТАСС). Ехэ Берлинэй обер-бургомистр Фридрих Эберт Германска Демократическа Республикын правительствын 1953 оной июниин 11-эй ба 25-най шиидхэбэринүүдые Ехэ Берлинэй магистрадай бэелүүлгэ тушаа АДН агентствын түлөөлэгшэдтэ мэдээсэл хэбэ. Эберт хадаа правительствын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ талаар берлинскэ магистрадай угаа ехэ хүдэлмэри хэһэн тухай хөөрэжэ үгөө. Берлинэй демократическа сектортэ ба Германска Демократическа Республикада бусажа ерэһэн тэрьелэгшэд өөрынгөө мэргэжэлээр хүдэлмэри ба гэр байра дахин абаба. 4.157 мянган марка хэмжээтэй богони болзорой кредидүүдые олгохо тухай 303 эрилтэ берлинскэ ба нөөсэлгын кассануудта мүнөө оробо. 254 эрилтэдэ 3.300 мянган марка һомологдоо. Үмсын гэр барихын тула 146 мянган марка хэмжээтэй удаан болзорой кредит олгохо тухай 40 эрилтын 16 эрилтэнь хангагдажа, 84 мянган марка мүнгэ үгтэбэ.

Ариг сэбэрэй ба санитарна барилга хэхэ ябадалда нютагай промышленностиин предприятинуудта 700 мянган марка үгтөө, мүн магистрат энэ хэрэгтэ мүнгэ шэнээр һомолхо тухай оролдолго гаргаха юм гэжэ Эберт мэдээсэбэ.

Шэнэ ба заһабарилагдаһан олон байрануудые ашаглалгада оруулхые хараалһан барилгын программые Эберт харуулба.

Үргэн хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилхын тула 86 миллион марка нэмэжэ һомолхоор хараалагдаа гэжэ обер-бургомистр мэдүүлбэ.

„Отечествен фронт" гэжэ болгарска газетын 10 жэлэй ой

СОФИ, июлиин 17. (ТАСС). Мүнөөдэр болгарска арад «Отечествен фронт» газетын 10 жэлэй ойе тэмдэглэбэ.

«Отечествен фронт» газетэ бодото арадай газетэ мүн. Тэрэ хадаа парти ба правительствын шиидхэбэринүүдые, Болгарида социализм байгуулгын зорилгонуудые ажалшадта тайлбарилна, Советскэ Союзтай эбдэршэгүй хани барисаатай байхын түлөө тэмсэнэ. Болгариин ажалшадые пролетарска интернационализмын сурталаар хүмүүжүүлнэ. Газетэ хадаа шэнэ дай үүдхэгшэдтэ эсэргүү, эб найрамдалай түлөө болгарска арадай тэмсэлдэ ехэ анхарал хандуулна

Өөрынгөө 10 жэлэй ойн үдэртэ «Отечествен фронт» газетэ арадай суглаанай президиумэй указаар «Болгариин Арадай Республика» гэжэ нэгэдэхи зэргын орденоор шагнагдаа.

Япониин ажалшад Японско коммунистическэ партиин байгуулагдаһаар 31 жэлэй ойе тэмдэглэбэ

ПЕКИН, июлиин 17. (ТАСС). Синьхуа агентство иигэжэ дамжуулна:

Япониин коммунистическэ партиин байгуулагдаһаар 31 жэлэй ой июлиин 15-да гүйсэбэ. Япониһоо мэдээсэһэнэй ёһоор, Токио, Осака ба оронойи бусад городуудай ажалшад митингнүүдые болон суглаануудые хэжэ, энэ үдэрые тэмдэглэбэ.

Токиодо болоһон суглаан дээрэ 1300 гаран хүн байлсаба. Суглагшад Япониин коммунистическэ партиин хүтэлбэрилхы ажал-ябуулагшадай элидхэлнүүдые шагнаба. Элидхэлнүүдэй һүүлээр, «Дзэнсиндза» гэжэ прогрессивнэ театр спектакль харуулаа.

Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй сессиин дүнгүүд тухай корейскэ делегациин тоосоон

ПХЕНЬЯН, июлиин 17. (ТАСС). Будапештдэ Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй сесси дээрэ байлсаһан Корейскэ Арадай-Демократическа Республикын делегациин гэшүүд үсэгэлдэр Пхеньян городой олониитын түлөөлэгшэдтэй, тэрэ шадарай деревнинүүдэй таряашадтай, хүдэлмэришэдтэй, албахаагшадтай, наукын ба искусствын ажал-ябуулагшадтай, хэблэлэй түлөөлэгшэдтэй уулзаба.

Делегациин толгойлогшо, эб найрамдал хамгаалха корейскэ комитедэй түрүүлэгшэ Хан Сер Я Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй сессиин дүнгүүдтэ ба корейскэ делегациин хүдэлмэридэ зорюулагдаһан элидхэл хэбэ.

США-гэй, Великобританиин ба Франциин гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй зүблөөн

ВАШИНГТОН, июлиин 15. (ТАСС). Июлиин 10-һаа 14 хүрэтэр Вашингтондо зүблөөн болоо, тэрээндэ Франциин гадаадын хэрэгүүдэй министр Бидо, Нэгэдэмэл Королевствын гадаадын хэрэгүүдэй министрын уялгануудые дүүргэгшэ маркиз Солсбери ба США-гэй гүрэнэй секретарь Даллес гэгшэд хабаадаба.

Зүблөөнэй дүүрэмсээр коммюнике толилогдоо. «Гурбан правительствонуудта ниитэ удхашанартай элдэб проблемэнүүд» тус зүблөөн дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ гэжэ энээнһээ харагдана. Тусгаарлабал, европейскэ проблемэнүүд, тэрэ тоодо «Европейскэ хамгаалгын нэгэдэл» тухай асуудал, германска асуудал ба австрийска асуудал харагдаба. Тус зүблөөн дээрэ Корейдэхи байдал тухай, Хитад тушаа гурбан гүрэнэй хараа бодол тухай — дальневосточно проблемэнүүд зүбшэн хэлсэгдээ. Индо-Хитадтахи мүнөөнэй оршон байдал тэрэшэлэн харагдаба.

Зүблөөндэ хабаадагшад германска проблемые ба австрийска договор баталха тухай асуудалые зүбшэн хэлсэхын тула Франциин, Нэгэдэмэл Королевствын, Америкын Холбоото Штадуудай ба СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй уулзалга хэхые дурадхаха гэһэн шиидхэбэри тэрэшэлэн абаба.

КОРЕЙДЭХИ СОБЫТИНУУД

АРАДАЙ АРМИИН ГЛАВНА КОМАНДОВАНИИН МЭДЭЭСЭЛ

ПХЕНЬЯН, июлиин 17. (ТАСС). Үнгэрһэн үдэр арадай сэрэгүүдэй соединенинүүд Йоньчхоньһоо баруугаар, Синмоктон ба Ильмоктон шадар дайсанда эсэргүү нютагай шанартай байлдаануудые хэбэ гэжэ Корейскэ Арадай-Демократическа Республикын Арадай Армиин Главна командовани мүнөөдэр мэдээсэбэ.

30 гаран самолёдуудаар ба хэдэн арбаад танкнуудаар халхалагдан, хоёр полк шахуу хүсэтэй дайсан арадай сэрэгүүдэй эзэлэн байһан газарнуудта долоо дахин добтолбо. Гэбэшье, арадай сэрэгүүдэй соединенинүүд дайсанай бүхы добтолгонуудые гэдэргэнь сохижо, тэрээндэ гээлтэ хоролто ушаруулаа.

Зенитнэ частьнууд ба дайсанай самолёдуудые агнан буудагшад дайсанай 3 самолёт унагаажа, 5 самолёдыень гэмтээбэ.

Индо-Хитадтахи французска зэбсэгтэ хүсэнүүдэй главнокомандалагшын мэдэрэлгэ

ПАРИЖ, июлиин 17. (ТАСС). «Либерасьон» газетэ хэблэлэй түлөөлэгшэдтэ Индо-Хитадтахи французска зэбсэгтэ хүсэнүүдэй главнокомандалагша генерал Наваррай хэһэн мэдүүлгэ толилбо. «Сухарижа эхилһээр хоёр жэл болообди гэжэ тэмдэглэхэ ёһотой байна, — гэжэ тэрэ хэлэбэ.—Вьетминэй добтолгын улаан харгы улам холо хүрэтэр ошожо ябана. Вьетминэй дайшалхы хүсэнүүд нимэ ехэ хэзээдэшье байгаагүй... Бороо ородог үеын үнгэрхэдэ, тэдэнэр Тонкиндошье, Лаостошье, Вьетнамай центртэшье һаадгүйгөөр добтолжо шадаха байна».

Французска командовани доро байһан, Кхмер нютагтай хоёр рото сэрэгүүд үсэгэлдэр һүни сэрэгэй бүхы хэрэгсэлнүүдые абажа, Кхмерэй сүлөөлгын сэрэгүүдтэ нэгэдэбэ гэжэ энэ газетэ мэдээсэнэ.

Грецескэ түрмэдэ политическэ хэрэгээр хаагдагшадай бэшэг

АФИНЫ, июлиин 17. (ТАСС). Иджедин түрмэдэ (Крит арал) политическэ хэрэгээр хаагдагшад ООН-дэ телеграмма эльгээбэ гэжэ «Авги» газетэ бэшэнэ. Тэдэнэр политическэ хэрэгээр түрмэдэ хаагдаад, 1952 ондо саазалан алагдахаар сүүдлэгдэһэн Бодиоти Андреу гэгшые буудан алалга болюулхын тула хэмжээ абахыень бэшэг соогоо гуйна. Саазалан алаха приговор хуулибуса байһан юм, засагаархидай һанаашалгаар Бодиоти Андреу гэгшые буудан алаха гэһэн шиидхэбэри политическэ хэрэгээр түрмэдэ хаагдагшадые хюдаха шэнэ үеын эхи табиха юм гэжэ бэшэг соонь тэмдэглэгдэнэ.

Политическэ хэрэгээр Грецидэ түрмэдэ хаагдаһан хүнүүдэй хандалга

ЛОНДОН, июлиин 17. (ТАСС). «Агиас-Евстратиас» арал дээрэхи концентрационно лагерьта политическэ хэрэгээр түрмэдэ хаагдаһан хүнүүдэй хандалгые «Дейли Уоркер» газетэ толилбо. Грециин национальна харилсан туһалалсалгын организациин секретарь байһан Панделис Симос (Каракитис), парламентын гэшүүн байһан Никос Цохас, журналист Илиас Апостолидис, уранзохёолшо Темос Корнарос ба бусад хүнүүд хандалгада гар табиба.

Хандалга соонь иигэжэ хэлэгдэнэ: «Тусхай сүүд манай хэниие мнайшье сүүдлээгүй юм. Маниие юу гэжэ гэмнэһэн тухай манда мэдээсээгүй. Үмөөрэгшэдтэй байхыемнай манда зүбшөөгөөгүй».

Түрмэдэ байһан хүнүүдэй ажаһуудаг жэгшүүритэ муухай условинууд тухай хандалга соо хэлэгдэнэ. 1247 хүнэй оройдоол 49 хүничнь элүүр бэетэй байна.

«Манай гансахан гэмэмнай юуб гэхэдэ, бидэнэр эб найрамдалай ба демократиин идеалнуудта үнэн сэхэ байнабди, хүнэй эрхэнүүдые хүндэлхэ шухала гэжэ тоолонобди, зобожо тулиһан манай арадай үнэн хэрэгтэ, манай ороной бэеэ дааһан байдалда этигэнэбди».

Италиин шэнэ правительство

ПАРИЖ, июлиин 16. (ТАСС). Римһээ Франс-Пресс агентствын дамжуулһанай ёһоор, Италиин шэнэ правительство иимэ хүнүүдһээ бүридүүлэгдэбэ:

Министрнүүдэй соведэй түрүүлэгшэ ба гадаадын хэрэгүүдэй министр — Альчидо де Гаспери, министрнүүдэй соведэй орлогшо-түрүүлэгшэ — Аттилио Пиччони, портфельгүй министр — Пьетро Кампилли, дотоодын хэрэгүүдэй министр — Аминторе Фанфани, юстициин министр — Гуидо Гонелла, финанснуудай министр Эцио Ванони, оборонын министр —Джузеппе Кодаччи-Пизанелли, бюджедэй министр ба казначействын министрын уялгануудые саг зуура гүйсэдхэгшэ — Джузеппе Пелла, арадай гэгээрэлэй министр — Джузеппе Беттиоль, олониитын хүдэлмэринүүдэй министр — Джузеппе Спатаро, хүдөө ажахын министр —Рокко Саломоне, зам харилсаанай министр — Джузеппе Тоньи, почтын, телефоной ба телеграфын министр — Умберто Мерлин, промышленностиин ба худалдаа наймаанай министр — Сильвио Гава, гадаадын худалдаа наймаанай министр —Паоло-Эмилио Тавиани, ажалай ба социальна хангалгын министр Леопольдо Рубиначчи, худалдаа наймаанай флодой министр —Бернардо Маттарелла.

ЕГИПЕДЭЙ БАЙДАЛ

КАИР, июлиин 16. (ТАСС). Хэблэлэй мэдээсэһэнэй ёһоор, Египет хадаа Исмаилидахи английска сэрэгэй засагаархидай ябуулгануудта эсэргүү протестын нотые Англида июлиин 15-да эльгээбэ.

Гэхэтэй хамта, англо-египетскэ мүнөөнэй харилсаануудай муудаһан ябадалтай холбоотой дипломатическа эдэбхитэй ажал-ябуулга үсэгэлдэр Каирта хэгдэбэ. Египедтэ Англиин хэрэгүүдые эрхилхэ этигэмжэтэ Хэнки июлиин 15-най үглөөгүүр американска посол Кефферн гэгшэтэй зүблөө хэһэн, удаа тээнь Египедэй гадаадын хэрэгүүдэй министр Фавзитай уулзаһан байна. Июлиин 15-най үдэшэ Фавзи Кефферитэй уулзаба. Газетэнүүдэй мэдээсэһэнэй ёһоор, Суэцкэ каналай зонодохи английска сэрэгэй лагерьһаа зугадаһан английска нэгэ солдат байралха газар үгэхэ гэһэн гуйлтатайгаар Исмаиладахи египетскэ засагаархидта хандаба. Өөрынгөө лагерьта бусажа ошохо дурагүй байнаб гэжэ тэрэ солдат мэдүүлбэ. Гэбэшье, египетскэ засагаархид тэрэ солдадые английска командованида тушаагаа. Суэцкэ каналай зонодо мүнөө байдалай түгшүүритэй болоһон ушарһаа, «солдадые английска командованида бусаахаһаа ондоо арга засагаархидта байхагүй, ушарынь Исмаили английска сэрэгүүдээр хүреэлээтэй байна» гэжэ Египедэй национальна хүтэлбэриин министр Салах Салем мэдүүлбэ.

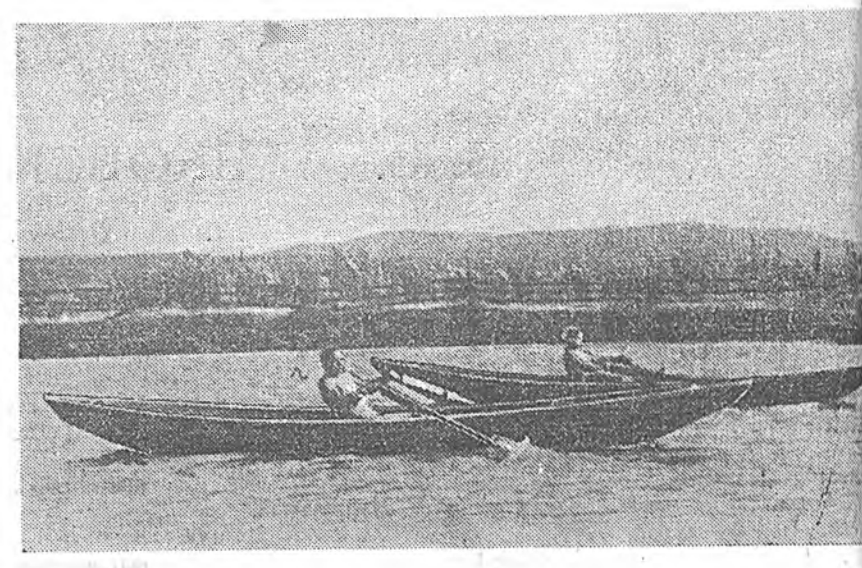
Суэцкэ каналай зонодохи мүнөөнэй байдалай тохёолдоһон шалтагаанинь болоһон английска летчик Ригденэй үгы болоһон тухай хэлэхэ зуураа, Салем иигэжэ мэдүүлбэ: «Мүнөө бэелүүлэгдэжэ байгаа хэмжээ-ябуулгануудые английска сэрэгэй засагаархидай болюулаагүй һаань, Египет Ригдениие бэдэрхэ талаар ямаршье хэмжээ абахагүй».

Английска летчигой олдоогүй сагта, английска командовани өөһэдынгөө абаһан хэмжээнүүдые болюулхагүй юм гэжэ Каиртахи английска посольствын тусхай түлөөлэгшэ мэдүүлээ гэжэ «Аль-Ахбар» газетэ мэдээсэнэ.

Албанида ургаса хуряана

ТИРАНА, июлиин 17. (ТАСС). Албанида ургаса хуряалгын кампани түлэг дундаа ябажа байна. Корчат Пешкопия, Кукес гэжэ үндэр хадата районууд намарай культурануудые хуряажа эхилээ. Республика дотор ниитэ дээрээ үмсын таряашад намарай тарянай 50 процентые, кооперативууд 71 процентыень хуряаба. Дуррес, Фиерищ Люшни, Шкодера районуудай үйлэдбэриин газартаряалангай кооперативууд хуряалгые түрүүшээр дүүргэбэ.

Таряашад таряагаа сохижо эхилээ. Хуряалгатай ба таряа сохилготой нэгэн доро, таряашад бэлэдхэлэй пунктнуудта түрүүшын таряа эльгээнэ. Һаяхан Мати ба Мирдиты районууд шэниисэ, хара таряа тушааха гүрэнэй даалгабаринуудые түрүүшээр дүүргэбэ.





Июлиин 15—16-да Улан-Удын уһ[анай] станци дээрэ уһанай спортоор мүры[сөөн] үнгэргэгдэбэ. Түрүүшын үдэр нэгэ һэлюуртэй онгосоор нэгэ километ[рэй] дистанцида хүбүүд, басагад, эхэнэр[нүүд,] эрэшүүл урилдаба. Хоёр пар һэлюу[ртэй] онгосоор эхэнэрнүүд хоёр километ[рэй] дистанцида, эрэшүүл 3 километрын [дис]танцида урилдаба. Тус мүрысөөндэ [«Ди]намо» обществынхид илаба.

Хоёрдохи үдэртөө 100 метрын дис[тан]цида тамаралгын мүрысөөн үнгэргэ[гдэбэ.] Басагадай дундаһаа «Медик» общес[твын] түлөөлэгшэ Н. Губанова 52,8 секунда [соо та]маржа, илаба. Хүбүүдэй дундаһаа З. [...]ханович (Искра) 44,6 секунда соо [...] метрын дистанци тамаржа, түрүү[...] Эхэнэрнүүдэй дундаһаа П. Кубч[...] («Динамо»)—50,4 секунда соо, эрэш[үү]лэй дундаһаа К. Синицын («Искра») 41,6 секунда соо тамаржа, илаба.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Хүбүүд онго[соор] урилдажа ябана. 2. Эхэнэрнүүдэй ду[нда]һаа илагша Е. Егорова.

А. Мантаев

МҮНӨӨДЭР УЛАН-УДЭДЭ

Амаралтын ба культурын паркда. Улан-Удын ажалшад амаралтынгаа үдэр, мүн юрыншье үдэрнүүдтэ городской парк ошожо, сүлөөтэй сагаа хүхюун сэнгэлигээр үнгэргэнэ.

Парк соохи зунай театр соо мүнөөдэр БМАССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ сэмбын фабрикын ба Улан-Удын Ленинэй орденто паровозо-вагонно заводой № 5 участогай уранһайханай самодеятельностиин коллективүүд олон янзын концертнүүдые харуулха байна. Гадна, концертнүүдэй эхилхын урда тээ «Социализмын экономическа гол хуули ёһон» гэһэн темээр лекци уншагдаха, «Цирк» гэжэ уранһайханай фильм харуулагдаха юм.

Үдэрынь спортивна талмай дээрэ городой спортсменүүд элдэб спортоор наадаха байна. Шатараар паркын дамжуулгын шан абахын түлөө городой 12 эрхим шатаршадай хабаадалгатайгаар өөһэд хоорондын мүрысөөн 16 часта үнгэргэгдэхэ. Паркда орогшод волейболоор, баскетболоор наадаха арга боломжотой.

Паркын радиоузел ажалшадай гуйлтаар концерт, элдэб дуунуудые дамжуулжа байха юм. Мүн уншалгын ба биллиардна залнууд ходо нээлгээтэй байха.

Танцын, ёхорой талмайнууд дээрэ бальна шэнэ танцада ба ёхорто һуража болохо. Тэрэниие балетмейстер нүхэр Клязер хүтэлбэрилнэ.

Мүн хүүгэдэй наадаха талмай хүдэлхэ юм. Хүүгэдтэ «Нэгэдэхи классай һурагша» гэжэ уранһайханай кинофильм харуулагдаха, «Пионернүүдтэ агууехэ түсэб тухай» гэһэн темээр хөөрэлдөөн үнгэргэгдэхэ байна.

Ногоон арал дээрэ. Горсоведэй культурын таһагые даагша нүхэр Шумская иигэжэ мэдээсэнэ:

— Городой ажалшадай Ногоон арал дээрэ ошожо, амаралтынгаа үдэрые хүхюун сэнгэлигээр үнгэргэхынь тулада дүрбэн автобус, мүн нэгэ катер хүнүүдые таһалгаряагүй зөөхэ байна.

Һэрюун умда болон эдеэ хоолой бусад зүйлнүүдээр амарагшадые хангахын тулада худалдаа наймаанай 20 нүүдэл киоскнууд гараха.

Тэндэ уранһайханай самодеятельностиин коллективүүд концерт[нүү]дые харуулха. А. М. Горькиин [нэ]рэмжэтэ республиканска библио[те]кэ, Серовой нэрэмжэтэ ба «Л[...] клубуудай дэргэдэхи библиоте[ка]нүүд ажалшадые дуратай н[омуудаар,] журналнуудаар хангахын тула нүүдэл библиотечкэнүүдые эмхи[л]хээд, гаргаха байна.

Ногоон аралай футбольно талм[ай] дээрэ 11 часһаа Бүхэсоюзна фи[з]культурнигуудай үдэрые тэмдэг[лэн] футбольно 8 команда наадаха б[ай]на. Тэдэнэй тоодо «Локомоти[в»] (ПВЗ), «Байкал», «Пищевик», «М[...]комол» ба бусад команданууд ор[о]соно. Волейболоор городой ш[ан] абахын түлөө 12 команда наа[д]хань. Гадна, боксоор, һэлюурдэ[...]гээр нааданууд болохо байна.

БМАССР-эй 25 жэлэй ойн нэр[эм]жэтэ стадион дээрэ. Футболоор ре[с]публикын түрүү һуури эзэлхын т[ү]лөө «Локомотив» (ПВЗ), «Пищ[е]вик» командануудай уулзалга [...] часта болохо. Хүнгэн атлетика[ар] спартакиада болохо. Волейболо[ор] ба баскетболоор ПВЗ-гэй цехүүд[эй] командануud наадаха юм.

«Динамо», «Пищевик», «Байка[л»] стадионууд дээрэ. Футболоор ре[с]публикын түрүү һуури эзэлхын т[ү]лөө мүрысөөн болохо, тэндэ тра[нс]портын «Локомотив», «Динамо», «Байкал» ба «Строитель» команд[а]нууд наадаха. Волейболоор, хү[н]гэн атлетикаар, боксоор, штанг [ү]гэлгөөр ба ГТО-гэй I-дэхи, II-до[хи] шатын нормонуудые үгэлгө[өр] нааданууд үнгэргэгдэхэ.

Дэдэ-Березовкын пионернүүд[эй] лагерьта. Эндэ городой, ПВЗ-г[эй,] мяха-консервын комбинадай бол[он] бусад эмхи зургаануудай хүүг[эд] олоороо амаржа байна. Тэдэн[эй] дунда мүн лэ футболоор, волейб[о]лоор, шатар дамаар ба хүнгэн а[т]летикаар мүрысөөнүүд боло[хо] байна.

Уһанай станцида. Һамаралга[ар] республикын түрүү һуури эзэлх[ын] түлөө мүрысөөн үдэрэй 11 часһа[а] захалха. Һүүлээрнь һайндуратан[уу]дай хабаадалгатайгаар ГТО-гэй I-дэ[хи] ба II-дохи шатануудай нормону[у]дые үгэхын тула һамаралгану[д] болохо.

Заһабари

«СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ 1953 оной гүрэнэй түсэбые нэгэдэхи хахад жэлдэ дүүргэлгын дүнгүүд тухай СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Центральна Статистическэ управлениин мэдээсэл» соо алдуу гараһан байна. Тэндэ «Промышленностьда үйлэдбэриин түсэбэй дүүргэлтэ» гэһ[эн] бүлэг соо «Нүүрһэнэй промышле[н]ностиин министерство—100,1» гэж[э] уншаха хэрэгтэй.

ТАСС-эй областной редакц[и]

Редактор Б. Ц. ЦЫЖИПОВ.

Мүнөөдэр КИНО-ТЕАТРНУУДТА

«ПРОГРЕСС» кинотеатрта — Хари гүрэнэй шэнэ фильм (12 ч.), Уранһайханай үнгэтэ шэнэ фильм — «Дочь полка» (14, 16, 18, 20 ба 22 ч.).

«ЭРДЭМ» кинотеатрта — «Максимк[а»] (11 ба 13 ч.), «Трактористы» (15, [17] ба 21 ч.), «Во власти доллара» (19 [ба] 23 ч.).

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, Ленина 26. Телефоны редакции: редактора—23. заместителя редактора — 7-85. отв. секретаря—3-23. Отделов: партийной жизни, сельского хозяйства—10-17, пропаганды и переводов—6-84, культуры и быта, промышленности—4-52, мест. информации и писем—11-05. Для междугородных переговоров—

Н—00582. Типография Управления по делам полиграфической промышленности, издательств и книжной торговли при Совете Министров БМАССР.